

Södertörns högskola | Institutionen för Livsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp | Utbildningsvetenskap

..

Pedagogik *för* blogg

”när skolan blir viktig och på riktigt”

Av: Ann Nordström
Handledare: Elin Gardeström

Ann Nordström

Utbildningsvetenskap II, avancerad nivå

Examensarbete, vt 12

Abstract

In this essay I examine if socio cultural theory is present for teachers when pupils and students are using computers in class, especially when using blogs as a tool for learning. The aim of the essay is also to examine if blogs among pupils in class can promote peer support, co-operation and reflective dialogue, and in that case in what way. The essay consists of two studies, one small interview study and one literature study. The interview study is made with the qualitative method phenomenographic analysis, presenting four Swedish teachers who have much experience using blogs in education. The aim of the literature study where some national and international research studies of relevance are presented, is to broaden the perspective.

The result of the interview study shows that a socio cultural theory is highly present among the teachers who already use blogs in education. In addition, those teachers experience that the blog in the classroom supports dialogue and co-operation among the pupils. In contrast, the literature study shows that most teachers in Sweden who made their pupils work with computers in classroom seem to let their student work alone, without guiding them and without creating co-operation or dialogue in the classroom. Furthermore the literature study shows that there are many things teachers can do to improve their student to co-operate and reflect critically on a blog. One example is teachers in Taiwan who used themselves as role models by reflecting on their own teaching when blogging openly in front of their students. This encouraged their students to reflect critically concerning their own development.

Keywords: blog, reflective dialogue, peer support, sociocultural theory, metacognition

Nyckelord: blogg, reflekterande dialog, kamratstöd, sociokulturell teori, metakognition

Förord

Först och främst vill jag rikta ett stort tack till de lärare som generöst ställt upp och låtit sig intervjuas och generöst delat med sig av sina erfarenheter. Sedan vill jag tacka min handledare Elin Gardeström, mina studiekamrater Sandra Larsson och Cecilia Agestrand samt min goda vän Cecilia Larsson som läst och gett mig värdefulla kommentarer. Till sist vill jag tacka min familj som stått ut med mig när jag suttit och hukat vid datorn.

Nedan citeras en av de intervjuade lärarna när hon uttrycker sig på ett sätt som speglar den generositet och vilja att dela med sig av sina kunskaper som hon gav prov på:

”För det tycker jag är viktigt att vi, när man webbpublicerar så delar man med sig, så här gör vi, och då kan du som lärare på en annan skola tänka, jaha så gör de, och så kan de ta godbitar och göra det till sitt eget. Det handlar om skolutveckling. Det är för mycket jante i skolan idag.”

Jag vill även rikta ett tack till en annan inspiratör, författaren Marc Prensky. I hans bok *Teaching Digital Natives – Partnering for real learning*, kan man begrunda följande tänkvärda ord:

”Ironically, it is the generation raised on the expectation of interactivity that is finally ripe for the skill-based and ‘doing based’ teaching methods that past experts have always suggested are the best for learning, but that were largely rejected by the education establishment as being too hard to implement.”
(Prensky, s xv, 2010)

Innehållsförteckning

1. Introduktion	7
2 Syfte och frågeställning	9
2.1 Övergripande syfte	9
2.2 Litteraturstudiens syfte	9
2.3 Intervjustudiens syfte	9
2.4 Frågeställningar	10
2.5 Avgränsningar för båda studierna	10
2.6 Definition av begreppet blogg	10
2.7 Definition av begreppet sociala medier	10
2.8 Definition av sociokulturellt perspektiv på lärande	11
2.7 Uppsatsens disposition	11
3 Teoretisk referensram	12
3.1 Mitt val av teori	12
3.1.1 Sokrates, grekisk filosof från Athen, (470 eller 469 f.kr – 399 fkr).....	12
3.1.2 John Dewey, amerikansk filosof och pedagog (1859 -1952).....	13
3.1.3 Lev Vygotskij, rysk psykolog, forskare och pedagog (1896 -1934).....	14
3.1.4 Lave & Wenger - Communities of practice	14
3.1.5 Teorisammanfattning	16
4. Metod	17
4.1 Mitt val av metod	17
4.2 Min förståelse	17
4.3 Kvalitativ forskning.....	18
4.3.1 Metod – litteraturstudien	18
4.3.2 Urval - litteraturstudien	19
4.3.3 Metod – intervjustudien, fenomenografisk forskningsmetod	19
4.3.3.1 Urval.....	20
4.3.3.2 Forskningsetik	21

4.3.3.3	Genomförande	21
4.3.3.4	Analys och bearbetning av material	21
4.3.3.5	Reliabilitet och validitet	22
5	Redovisning av litteraturstudien med analys	24
5.1	Dialog och reflektionsfokus	24
5.1.2	Blogg för självförverkligande och social support mer än reflekterad dialog	26
5.1.3	Reflekterande kommentarer bäst när de uttrycker motsatt åsikt	26
5.1.4	Lärare - modeller för reflektion, självkritik och metakunskap på bloggen	27
5.1.5	Sammanfattning - Dialog och reflektionsfokus	28
5.2	Samspel – enskilt arbete	28
5.2.1	Ökat samarbete och individualisering - en jämförelse av internationella studier ...	29
5.2.2	Samspel med riktiga mottagare höjer motivationen.....	29
5.2.3	Enskilt arbete gynnas i En-till -En miljöer enligt svenska studier	30
5.2.4	Lärarna flexibla handledare - eleverna väljer fritt.....	32
5.2.5	Sammanfattning: Samspel – enskilt arbete	34
5.3	Digitala verktyg integrerade i undervisningen	34
5.3.1	Digitala verktyg i samspel med den nya läroplanen, Lgr 11	34
5.3.2	Partnering for Real Learning.....	37
5.3.3	Sammanfattning: Digitala verktyg integrerade i undervisningen	38
6	Redovisning av intervjustudien med analys.....	39
6.1	Övergripande	39
6.1.1	Konkret arbetssätt med bloggen	39
6.1.2	Syftet med uppgifterna	41
6.1.3	Ursprungligt syfte med att arbeta med blogg	43
6.1.4	Pedagogisk utgångspunkt	44
6.1.5	Självständigt arbete – samarbete	45
6.1.6	Ömsesidig bedömning och respons på texter/bilder.....	47
6.1.7	Stöd av kritisk reflektion	48
6.1.8	Metakognition på bloggen för elever och lärare	49
6.1.9	Koppling till mål i läroplan, ämnesplan och kursplaner	50
6.2	Sammanfattning intervjustudien och beskrivningskategorier	51

6.2.1 Beskrivningskategorier av samspel och reflektion på blogg.....	52
7 Resultatsammanfattning och diskussion	54
7.1 Resultatsammanfattning	54
7.2 Litteraturstudien - diskussion	55
7.3 Intervjustudien - diskussion	56
7.3 Förslag till framtida forskning.....	57
8 Käll- och litteraturförteckning.....	58
Bilagor.....	61
Bilaga 1, Intervjufrågor version 1	61
Bilaga 2 Intervjufrågor version 2	63
Bilaga 3	65
9 Bilagor.....	

1. Introduktion

1.1 Inledning

De senaste 20 årens IT-revolution börjar i dag avspelas i undervisningen på vissa skolor, i vissa klassrum och i olika omfattning. Många ser ett ökat IT-användande som positivt för skolan, andra uttrycker en oro inför tanken att elever oreflekterat lämnas själva vid datorer och verktyg som pekplattor .

I en artikel på SVT:s webbplats, publicerad den 5 april 2012, refereras till en kartläggning som stiftelsen Datorn i utbildningen, DIU, gör fortlöpande om digitala satsningar i skolor. Kartläggningen visade att i april 2012 hade 192 av Sveriges 290 kommuner sjösatt en digital satsning på minst en skola i kommunen. I artikeln refereras också till Skolinspektionens pågående granskning om IT-användningen i skolan. Granskningens preliminära resultat anges peka på att det går långsamt att få fart på användningen av tekniken i Sveriges skolor. Enligt artikeln saknar dessutom de flesta skolor strategier för hur lärarna ska lära sig använda tekniken i undervisningen (Zaccheus, 2012).

Samtidigt får en del lärare uppmärksamhet för sitt innovativa sätt att integrera IT-användande i skolan. Att låta elever blogga i undervisningen är ett exempel på en företeelse som växer, och som i flera fall har fört med sig att lärare vunnit pris för sitt arbete. Det här har väckt min nyfikenhet.

Därför vill jag undersöka vad man kan lära sig av några lärare som har arbetat, eller arbetar med blogg som verktyg i sin ordinarie undervisning. Gemensamt för lärarna i min intervjustudie är att de har använt bloggen som ett verktyg i den löpande undervisningen. Arbetet med blogg i klassrummet har för dessa lärare inte varit ett tillfälligt sidoprojekt utan ett naturligt inslag i skolvardagen.

Eftersom blogg i undervisningen är en företeelse som ökar kan det vara värdefullt med en undersökning som lyfter fram erfarenheter som vissa lärare redan har gjort från området. Förhoppningsvis kan det bidra med kunskap om olika arbetssätt och eventuellt ge infallsvinklar som kan vara av intresse för framtida undersökningar. Det bör kunna intressera såväl lärare, lärarstudenter och lärarutbildare. I och med den nya läroplanen Lgr 11 och Gy 11

är det också relevant att belysa om dessa styrdokument knyts an till arbetet med blogg i undervisningen.

Min undersökning består av två delar, dels en litteraturstudie om i första hand närliggande forskning, som jag bedömt vara relevant nationellt och internationellt, dels en intervjustudie av fyra lärare i Sverige som arbetar med blogg.

2 Syfte och frågeställning

2.1 Övergripande syfte

Min undersökning består av två delar utförda med två olika metoder, en litteraturstudie och en intervjustudie. Båda studierna är i första hand inriktade mot att samla kunskap om hur blogg används i undervisningen, innebärande undervisning då lärare låter elever blogga som ett led i den ordinarie verksamheten. Med det sociokulturella perspektivet som teoretiska referensram, vilket presenteras mer utförligt i kapitel 3, är det övergripande syftet att undersöka om teorier som kan sorteras in inom detta fält förekommer, fungerar eller inte fungerar när lärare låter elever blogga i sin undervisning.

2.2 Litteraturstudiens syfte

Syftet med litteraturstudien är dels att ge en viss inblick i undersökningar som gjorts om datorer i undervisningen med fokus på socialt samspel respektive enskilt arbete. Dels att försöka ge en fördjupad bild över undersökningar som gjorts om blogg i undervisningen, med särskilt fokus på socialt samspel, dialog och reflektion på bloggen. Ett delmål är att även ge en inblick i litteratur som anknyter till hur blogg i undervisningen kan knytas till de nya läroplanerna, Lgr11 och GY11.

2.3 Intervjustudiens syfte

Syftet med intervjustudien är att undersöka hur några lärare upplever sitt mål och didaktiska upplägg av att låta elever arbeta med blogg i undervisningen. Mer specificerat är avsikten att försöka belysa hur lärarna återger att de planerat aspekterna kring socialt samspel mellan elever, samt aspekten om de upplever att arbetet med bloggen stödjer elever att reflektera, och i så fall på vilket sätt. Ett delmål är att få veta om lärarnas upplever att de kopplar sitt arbete med bloggen som verktyg i undervisningen till mål i de nya läroplanerna, Lgr11 och GY11.

2.4 Frågeställningar

Utifrån mitt syfte, som presenterat ovan, är frågeställningarna i denna uppsats följande:

Frågeställningar:

Är sociokulturella pedagogiska teorier, utvecklade före IT-revolutionen, gångbara när lärare låter elever arbeta i digital miljö som till exempel blogg i undervisningen?

Kan blogg i undervisningen stödja socialt samspel, dialog och reflektion och i så fall hur?

Kopplar lärarna sina upplägg till mål i läroplaner och kursplaner?

2.5 Avgränsningar för båda studierna

Jag intresserar mig inte nämnvärt för datorer/bloggen i undervisningen ur ett tekniskt perspektiv, inte heller för bloggans estetiska utformning eller bloggen som företeelse jämfört med annan teknik eller andra publiceringsformer.

2.6 Definition av begreppet blogg

Lisa Greczanik, grund- och gymnasielärare, definierar i sin handbok *Bloggen möter undervisningen* ordet blogg som en förkortning av 'webblogg' från engelskans blog. Greczanik beskriver bloggen som ett publiceringssystem som utmärks av att det senaste inlägget publiceras högst upp på webbsidan. Vidare skriver författaren att möjligheten till interaktivitet på bloggen är stor då läsarna kan kommentera inläggen och författaren bakom bloggen i sin tur kan återkoppla och svara på läsares kommentarer. I bland anges att bloggen är en nätdagbok, men en blogg behöver inte vara av privat karaktär. Företagsbloggar och tidningsbloggar är exempel på det. (Greczanik, 2007, s.8)

I denna uppsats används ordet blogg utifrån den beskrivning som hämtats från Greczaniks bok ovan.

2.7 Definition av begreppet sociala medier

Grundskolläraren och IT-pedagogen Christina Löfving, definierar i sin handbok *Digitala verktyg och sociala medier i undervisningen – så skapar vi en relevant skola utifrån Lgr 11*

sociala medier så här: ”Sociala medier är när vi använder teknik för att samtala och där vi skapar ett innehåll tillsammans. Det är alltså inte medier där text eller annat innehåll förblir statiskt och sista ordet är sagt när en person sätter punkt.” (Löfving, 2012, s 104).

I denna uppsats används ordet sociala medier utifrån den beskrivning som hämtats från Löfvings bok ovan.

2.8 Definition av sociokulturellt perspektiv på lärande

Med sociokulturellt perspektiv syftar jag på föreställningen att människan är en redskapsanvändande och redskapsutvecklande varelse som medierar, det vill säga överför och förmedlar, sociala handlingar. Denna utgångspunkt innebär att människor lär och utvecklas i deltagande och sociala praktiker (Forsell, s 118-127, 2005).

2.7 Uppsatsens disposition

I kapitel 3 beskriver jag den teoretiska referensram jag valt, som består av dels filosofen Sokrates, dels ett sociokulturellt perspektiv av utbildningsfilosofiska tänkare som John Dewey och Lev Vygotskij. Denna redovisning mynnar ut i de teorier som Lave & Wenger utvecklade på 1990-talet om det situationsanpassade lärandet. Kapitel 3 avslutas med en sammanfattning där jag motiverar min teoretiska utgångspunkt i denna uppsats.

Kapitel 4 innehåller bland annat redovisning av metod, tillvägagångssätt, analysmetod, validitet och reliabilitet. Därefter följer kapitel 5 i vilken litteraturstudien redovisas och analyseras. I kapitel 6 redovisas intervjuunderökningen i form av ett antal tabeller som kommenteras och analyseras löpande efter varje tabell. Kapitel 7 består av en resultatsammanfattning och diskussion. Slutligen redovisas käll- och litteraturförteckningen i kapitel 8 följt av bilagor.

3 Teoretisk referensram

3.1 Mitt val av teori

Då jag anser att det sociokulturella perspektivet är relevant att ha i åtanke då verktyget blogg appliceras i undervisningssituationer har det styrkt mitt val av teoriverktyg för uppsatsen.

Bloggens teknik innebär en möjlighet att tillsammans med andra föra en dialog vilket kan skapa en dynamisk process. Detta stämmer väl med sociokulturella teorier om vad som kan gynna mänskligt lärande.

Eftersom jag också intresserar mig för reflektion och hur denna kan skapas i dialog har jag även lyft in Sokrates. Därför kommer jag först att kort anknyta till Sokrates dialogiska metod och därefter övergå till ett sociokulturellt perspektiv och återge idéer av John Dewey, Lev Vygotskij och deras tankar om socialt samspel och lärande i en social praktik. Med sociokulturellt perspektiv syftar jag, som tidigare nämnts, på tanken att människan är en redskapsanvändande och redskapsutvecklande varelse som överför och förmedlar, sociala handlingar. Utgångspunkten betyder att människor lär och utvecklas i deltagande sociala praktiker (Forsell, s 118-127, 2005). I sammanhanget kommer jag även att referera begreppet *communities of practice* utifrån en artikel av M.K Smith med referens till Lave & Wenger.

3.1.1 Sokrates, grekisk filosof från Athen, (470 eller 469 f.kr – 399 fkr)

I Nationalencyklopedins internetutgåva har filosofen och docenten i teoretisk filosofi, Hans Regnéll, skrivit hur Sokrates genom väl valda frågor i en dialog försökte få sin samtalspartner att tänka själv och finna en lösning på ett filosofiskt problem. Denna sokratiska metod kallas *maieutik* efter grekiskans 'konsten att förlösa'. Då Sokrates använde ordet *maieutik* anspelade han på sin mor, som var barnmorska. Han förklarade att han själv inte kunde framföda tankar, men däremot förlösa andras (Regnéll, 24 juni, 2012).

I *Boken om pedagogerna* beskrivs den Sokratiska metoden som att läraren handleder eleven mot ett visst resultat. I sokratiska dialoger utforskar Sokrates och hans samtalspartner tillsammans olika idéer och värden. Till frågorna finns inget givet svar och ofta utmynnars sökandet i obesvarade frågor, men resultatet kan vara en befrielse från oklara eller ohållbara

föreställningar. Sokrates frågade på ett sätt så att svaret måste bli en frukt av att den utfrågade gjort en kritisk prövning av sitt eget tänkande (Lindström, 2005, s.50- 55).

3.1.2 John Dewey, amerikansk filosof och pedagog (1859 -1952)

I John Deweys text *Mitt pedagogiska credo*, som först publicerades 1897, förklarar han att han anser att barnets begåvning i utbildningen bör stimuleras i barnets sociala situation. Dewey påtalar att skolans undervisning ofta misslyckats på grund av att skolan har varit avskild från det övriga samhället och att barn har setts som passiva mottagare av kunskap, i stället för aktiva individer. Värde av kunskapen, hävdar Dewey, har ansetts finnas i en avlägsen framtid. Dewey förespråkar därför att skolan ska planeras mer som samhällslivet och förses med ett egenvärde, ett betydelsefullt nu, som kommer att bli en del av barnets livserfarenhet. Dewey förespråkar ändamålsenliga relationer där arbete förenas med tänkande och aktivitet i gruppen styr barnet i dess arbete. Skolan måste, enligt Dewey, representera livet så som det levs för närvarande. Vidare anger han att lärarens roll i skolan inte är att förmedla, utan för att som en medlem av gruppen välja ut det som ska påverka barnet och hjälpa eleverna så att de kan svara på denna påverkan. Dewey anför att utbildning är en social process och skolan en social institution, som ska låta barnen få använda sina egna krafter för sociala syften (Dewey, 2005, s 45-56).

Dewey ansåg att orsaken till att den sociala samvaron inte var optimal i skolan hängde samman med bristen på en gemensam och naturligt produktiv aktivitet. Om sociala motiv för lärandet saknas menade Dewey att undervisningen kan reduceras till att mata in fakta, vilket leder till konkurrens i stället för samarbete. Att utforma en skola som för samman sociala aktiviteter med ett personligt ansvarstagande på ett sätt som gynnar och utvecklar det demokratiska samhället, var något som Dewey lyfte fram som en stor pedagogisk utmaning (Sundgren, 2005, s 86-87).

3.1.3 Lev Vygotskij, rysk psykolog, forskare och pedagog (1896 -1934)

I *Boken om pedagogerna* skriver Roger Säljö, professor i psykologisk pedagogik, om Lev Vygotskij. Säljö återger hur Vygotskij formulerade sig om språkets betydelse som redskap för tänkande, och om hur lärande utvecklas i social samverkan med andra och med stöd av omgivningen. Vygotskij menade att det är genom interaktionen med andra som barnet möter och anammar de tankesätt som fungerar i samhället, socialt och kulturellt. Vygotskij såg utveckling och lärande som aspekter på interaktion. Enligt Vygotskij kan lärande alltid uppstå när människor tar till sig samhällets kollektiva erfarenheter och använder dessa att resonera och kommunicera med andra. Vidare menar han att det som är mest utmärkande för människan är utveckling, förändring och dynamik. Han anförde att människor alltid är på väg att lära sig ett nytt sätt att tänka och förstå världen (Vygotskij, se Säljö, 2005, s 111-129).

Begreppet den närmaste utvecklingszonen, som Vygotskij myntade, syftar på avståndet mellan det barnet klarar på egen hand och det barnet klarar med stöd av andra. Först kan människor saker tillsammans med andra och/eller med hjälpmedel, senare förvandlas denna yttre aktivitet till en inre aktivitet. Utvecklingszonen uppkommer i aktiviteter. Angående språket har Vygotskij fört fram att det utvecklas i praxis och underifrån. Först lär man sig hur man använder orden och att använda dem rätt. Långt senare, om det ens inträffar, lär man sig att definiera dem. I stället för att definiera ord menade Vygotskij att man lär sig hur man kan använda språket för att skapa mening i socialt samspel och hur man via kommunikationen kan skaffa sig en plats i olika aktiviteter. Säljö slår till sist fast att det intressanta för Vygotskij inte var resultatet av lärandet utan snarare processen (Vygotskij, se Säljö, 2005, s 111-129).

3.1.4 Lave & Wenger - Communities of practice

I artikeln ”Communities of Practice” framför artikelförfattaren Smith tankar om sociala grupper och lärande. Med referens till Jean Lave och Etienne Wenger redogörs för idén att lärande involverar en fördjupad process av delaktighet i en praktikgemenskap. Smith refererar till att socialantropologen Jean Laves arbete har fokuserat på att återuppliva diskussionen om att lära, lärande och utbildningsinstitutioner i förhållande till en social praktik. En av ståndpunkterna som hon har fört fram är att lärande pågår överallt, även om den ofta inte känns igen som sådan. Tillsammans med Etienne Wenger skrev hon 1991 boken *Situated Learning: Legitimate peripheral participation*. Deras huvudargument därifrån är att

communities of practices, praxisgemenskaper, finns överallt. De anförde att vi ofta är involverade i flera, vare sig det är i skolan, på jobbet hemma eller via något fritidsintresse. Deras tankar om lärandet i en praxisgemenskap innebär också att lärandet ses som en process, där en ny medlems deltagande går från att vara perifer till att successivt öka i engagemang och komplexitet. Lärandet anpassas genom processen att bli en fullvärdig medlem i en sociokulturell praktik, och i denna process inkluderas utvecklandet av kompetens och skicklighet (Lave och Wenger se Smith, 2003.2009, s 1-10).

Artikeln lyfter fram tre element som enligt Etienne Wenger (c2007) kännetecknar en praxisgemenskap. För det första *en domän* som består i att det finns ett gemensamt delat intresse, som till exempel ett medlemskap vilket innebär ett åtagande till domänen. För det andra *en gemenskap* som gör att medlemmar engagerar sig i gemensamma aktiviteter där man hjälper varandra och delar information. Relationer byggs och folk lär sig av varandra. För det tredje *en praktik* då medlemmar i praxisgemenskapen är praktiker. De utvecklar en repertoar av resurser; erfarenhet historier, verktyg och sätt att angripa problem, kort och gott en delad praktik. Detta tar tid och kräver ett upprätthållande av interaktion. En fördel med praxisgemenskaper är, enligt artikeln, att de kan utveckla och behålla ett långsiktigt organisatoriskt minne liksom att det ger medlemmar en känsla gemenskap och tillhörighet vilket är identitetskapande i gruppen. En nackdel skulle kunna vara ett romantiserande av praxisgemenskaper, då det kan finnas grupper som är svaga eller har maktstrukturer som hindrar nya medlemmar och deltagande (Lave och Wenger se Smith, 2003.2009, s 1-10).

I stället för att se lärandet som ett förvärvande av en särskild kunskap, har Lave och Wenger försökt placera det i särskilda sociala situationer, som inbegriper samarbete. I förordet till deras gemensamma bok skriver William F Hanks, professor i sociokulturell antropologi så här: "Rather than asking what kind of cognitive process and conceptual structures are involved, they ask what kind of social engagements provide the proper context for learning to take place" (Lave och Wenger, 1991, s 14).

3.1.5 Teorisammanfattning

Gemensamt för de teorier om lärande som jag har valt att redovisa ovan, är att de alla går ut på att människan lär sig tillsammans med andra, i dialog med någon annan, eller i en aktivitet där det sker interaktion mellan människor i ett socialt sammanhang.

I denna uppsats studeras fenomenet blogg i undervisningen och blogg brukar sorteras inom samlingsbegreppet sociala medier. Då bloggans teknik kan användas för att skapa ett innehåll tillsammans med andra, i en dialog och pågående process, är avsikten att undersöka om teorier som kan sorteras in inom det sociokulturella fältet upplevs relevanta och fungerande eller inte fungerande, när lärare låter elever blogga i sin undervisning.

4. Metod

4.1 Mitt val av metod

Jag har valt att använda mig av två olika metoder, i en litteraturstudie och en intervjustudie, och därmed gjort en så kallad metodtriangulering. Syftet med två studier har varit att få fler källor för att få en större överblick och insikt om hur socialt samspel och reflektion kan komma till uttryck när lärare i första hand använder blogg i sin undervisning. I litteraturstudien har även ett särskilt intresse riktats mot vad som framkommit om aspekten samspel – enskilt arbete i undersökningar om hur datorer använts i undervisningen i allmänhet, utan att vara specifikt kopplade till blogg i undervisningen. Det har gjorts för att belysa hur ett sociokulturellt perspektiv kan vara närvarande eller inte, i samband med användning av datorer i undervisningen. Enligt Stúkat kan det ibland vara lämpligt att kombinera metoder för att få källor som kompletterar varandra och få ett område belyst på ett allsidigt sätt (Stúkat, 2005, s 36).

Min uppsats består därför av en litteraturstudie och en intervjustudie. Mitt ursprungliga frågeschema kom att modifieras efter den första intervjun då intressanta aspekter som berörde reflektion på bloggen framkom. Det gjorde i sin tur att jag insåg att det var värdefullt att även inkludera aspekten reflektion på bloggen i litteraturstudien i syfte att ta lärdom av forskning som gjorts inom området.

4.2 Min förförståelse

Under min egen grundskoletid gick jag i montessoriskola och jag minns hur engagerade många elever i min klass var. Vi hjälptes åt och jobbade i avancerade självständiga projekt redan på mellanstadiet. När vi började i sjunde klass var det slut på mitt engagemang. Hela vår klass placerades i vanlig skola med lärare som jobbade traditionellt, på ett sätt jag i dag skulle klassificera som förmedlingspedagogiskt. Eftersom jag från den tiden bara minns tristess är jag intresserad av vad som kan engagera och aktivera elever i skolan i dag. Då jag själv i mitt vuxna liv i många år arbetat med tidskrift och webb tänkte jag först att det vore spännande att undersöka hur lärare arbetar med webbtidning integrerat i sin undervisning. Men då jag bara hittade pedagoger som arbetat med webbtidning under en avgränsad tid, som ett tillfälligt projekt, kom jag istället att intressera mig för blogg i undervisningen. Jag är

medveten om att min egen positiva erfarenhet från att samarbeta och arbeta självständigt i skolan från barndomen, har påverkat den positiva inställning jag i dag har till det sociokulturella perspektivet som innebär att människor lär sig och utvecklas när de deltar i sociala praktiker. Troligen har det påverkat mitt val av uppsatsämne, min teoretiska utgångspunkt i uppsatsen, de frågeställningar jag fokuserat på samt det sätt jag har tolkat materialet, hur jag än ansträngt mig för att se saker från olika håll.

4.3 Kvalitativ forskning

Jag har valt att använda mig av en kvalitativ forskningsinriktning i min uppsats.

Hermeneutiken är det äldsta sättet att kvalitativt tolka ett material. Hermeneutik av ett modernt snitt syftar till att förstå hur människors liv uttrycks i det talade och skrivna språket. Den tyske filosofen Edmund Husserl definierade att fenomenologins mål är att få fram en säker kunskap om en upplevd erfarenhet. Bakgrunden till den postmoderna hermeneutiken och fenomenologin var ett missnöje med den positivistiska filosofins mekaniska perspektiv. Husserl och Gadamer saknade att vardagsvärlden var frånvarande inom vetenskapen. Hermeneutiken och fenomenologin bidrog med en sorts livsvärldsperspektiv vilken Husserl förklarar som den värld som människor lever i varje dag, den värld som människor upplever, talar om och tar för given. Vid sidan av dessa två grenar inom kvalitativ forskning finns etnografin som växte fram från antropologin i mitten av 1800-talet. Etnografin beskrivs som en vetenskap som visar att samhällen och kulturer är styrda av koder vilka utgör en helhet. Ur dessa tre grenar har därefter olika metoder vuxit fram, fenomenografin, är en av dem (Olsson och Sörensen, s 97, 2008).

Både min litteraturstudie och intervjustudie sorterar jag in inom den kvalitativa grenen och mina slutsatser av mina studier bör därför ses utifrån att de är de tolkningar jag gör av mitt material. Intervjustudien baseras på kvalitativa halvstrukturerade intervjuer med fyra lärare som alla arbetar eller har arbetat med blogg som redskap i undervisningen.

4.3.1 Metod – litteraturstudien

Materialet som studerats i litteraturstudie har huvudsakligen bestått av vetenskapliga arbeten som behandlat dator i undervisningen samt blogg i undervisningen med fokus på aspekter kring reflektion och dialog och socialt samspel respektive enskilt arbete. Till viss del har även

några icke vetenskapliga handboksliknande böcker, som behandlat ämnet ingått i studien och detta anges då i sammanhanget så att det blir tydligt för läsaren.

Presentationen av litteraturstudien har organiserats tematiskt under tre huvudrubriker: *Dialog och reflektionsfokus* med intresset riktat mot elektroniska diskussioner och blogg, *Samspel - enskilt arbete* med intresset riktat mot datorer i undervisningen i allmänhet, inte bara blogg, samt slutligen *Digitala verktyg och den nya läroplanen, Lgr 11* för att knyta an till den nya läroplanen och en nyutgiven handbok inom området. De tre huvudrubrikerna följs alla av en kort sammanfattning. Jag har i presentationen försökt lyfta fram mönster och jämfört likheter och skillnader som jag tyckt varit intressanta att belysa.

4.3.2 Urval - litteraturstudien

För att hitta relevanta vetenskapliga studier har databassökningar gjorts utifrån nyckelord som jag ansett överensstämma med undersökningens syfte. Med litteraturstudien gör jag *inte* anspråk på att göra någon fullständig redovisning av allt som skrivit inom ämnesområdet, utan litteraturen som jag har valt att presentera bör ses som min tolkning av vad jag ansett vara relevant utifrån uppsatsens syfte. Exempel på ord jag sökt på är blogg, peer support, reflective dialogue, sociocultural theory. Databaserna ERIC, Libris och Miks har därmed använts. I samband med att en artikel publicerad på SVT:s webbplats använts i uppsatsens inledning har kontakt också tagits med Skolinspektionen angående giltigheten i de slutsatser som artikelförfattaren lyft fram från undersökningen, se bilaga.

4.3.3 Metod – intervjustudien, fenomenografisk forskningsmetod

Jag kommer att ha en fenomenografisk utgångspunkt utifrån målet att undersöka hur lärarna upplever sitt syfte och didaktiska upplägg av att ha arbetat med blogg i undervisningen, hur de har planerat socialt samspel på bloggen, stöd av kritisk reflektion och eventuell koppling till läroplanen. Lärarnas upplevda planering av socialt samspel och reflektion på bloggen behöver inte överensstämma med deras faktiska beteenden och mina slutsatser utifrån mitt material är givetvis en frukt av mina egna tolkningar.

Med referens till bland annat Marten anges i kursboken *Forskningsprocessen* att fenomenografisk forskning vill sammanföra uppfattningsbegreppet med kunskapsbegreppet. Ordet uppfattning kan vara dubbeltydigt, dels utifrån verbet *att uppfatta*, dels utifrån resultatet av uppfattande, vilket förklaras som hur en person förhåller sig till det han/hon uppfattat.

Relationen mellan dessa två begrepp och den helhet de bildar betecknar fenomenografin. Människors uppfattning av företeelser i verkligheten ses i förhållande till deras uppfattning om företeelser. Både fenomenologin och fenomenografin vill befinna sig nära det medvetet uppfattade eller upplevda, men inom fenomenografin intresserar man sig för variationen mellan människor i deras sätt att uppfatta fenomen i omvärlden. Fenomenografin vill belysa skillnaden mellan vad som uppfattas och vad något är. Intervjuer är utgångspunkten i en fenomenografisk ansats (Olsson och Sörensen, s 106-107, 2008).

Utifrån de intervjuade lärarnas förståelse av fenomenet blogg och eventuell förförståelse om sociokulturell inlärningsteorier (vad-aspekt) vill jag undersöka hur (hur-aspekt) de på olika sätt planerar och organiserar det didaktiska upplägget i undervisningen kring socialt samspel och reflektion på bloggen, liksom eventuell koppling till läroplanen. Går det att urskilja gemensamma drag mellan dessa lärare som har arbetat eller arbetar med blogg? Eller finns det faktorer som skiljer dem åt?

4.3.3.1 Urval

Urvalet har styrts efter målet att undersöka hur några lärare upplever att de har arbetat, eller arbetar med blogg som verktyg i sin ordinarie undervisning. Gemensamt för de lärare som jag har valt att intervjua är således att de under en längre tid använder eller har använt blogg som ett verktyg i den löpande undervisningen. Urvalet har påverkats av att det inte är lätt att hitta personer som har ordentlig erfarenhet av arbetsformen. Det har gjort att jag avsiktligt valt att fokusera på personer som alla har arbetat aktivt med blogg och som följaktligen även vunnit eller blivit nominerade till priser (Guldäpple respektive Webbstjärnan) för sitt arbete.

Många undersökningar om IT-användande i skolan har studerat fenomenet utifrån hur lärare i allmänhet använder IT eller digitala verktyg som till exempel blogg i undervisningen. Mitt urval skiljer sig på så sätt att lärarna som jag studerar *aktivt* använder eller har använt digitala verktyg i den löpande undervisningen. En av lärarna jobbar inte längre som lärare utan på ett IT-företag. Övriga tre är aktiva i läraryrket. De fyra lärarna undervisar, eller har undervisat, i ämnena svenska, samhällskunskap, matematik, engelska och musik i årskurser från åk ett i grundskolan till och med gymnasiet. De intervjuade hade arbetat som lärare mellan 7 och ett halvt år och 14 år. Deras erfarenhet från att arbeta med blogg i undervisningen varierar mellan ett till drygt tre år.

4.3.3.2 Forskningsetik

Undersökningsspersonerna informerades alla på förhand per mejl om det allmänna syftet med undersökningen och deltagarna gav sitt samtycke och deltog frivilligt i undersökningen.

De intervjuade är anonymiserade i min resultatredovisning. Ett dilemma är dock att de alla är väl kända inom skolbloggvärlden, vilket gör att de eventuellt skulle gå att spåra. Dock bedömer jag inte problemet som överhängande eller att någon har uttryckt oro om denna risk.

Dilemmat med att låta informanter vara konfidentiella är att det är kan vara problematiskt utifall forskaren skulle tolka deras uttalanden, utan att dessa går att kontrollera. Det kan också vara önskvärt att en intervjuperson som delat med sig av väsentlig information får ett erkännande för det (Kvale Brinkman, 2009, s 77-93).

4.3.3.3 Genomförande

Jag utarbetade först ett frågeschema som jag stämde av med en studiekamrat och sedan med min handledare. Intervjupersonerna kontaktades först via mejl och informerades om studiens syfte och mål. Någon dag före vår bokade intervju mejlade jag tre av frågorna i mitt frågeschema, i förberedande syfte, se nedan:

Hur har du jobbat konkret med blogg/webbtidning i undervisningen?

Är du inspirerad av någon särskild pedagogik eller pedagogisk modell?

Har du kopplat uppläggen till några särskilda mål i läroplan, ämnesplan och kursplaner?

Vid intervjutillfällena fick de intervjuade berätta ganska fritt i förhållande till mitt förutbestämda frågebatteri (se bilaga). Det gjorde att de flesta pratade på och att vissa planerade frågor kunde strykas, då dessa redan hade fått ett svar i tidigare utläggningar. Tre av intervjuerna skedde vid ett personligt möte, en hölls per telefon av praktiska skäl, då det inte var möjligt för mig att resa långt för att utföra uppdraget. Alla intervjuer spelades in samtidigt som jag också antecknade. Varje intervju varade i cirka en timme.

4.3.3.4 Analys och bearbetning av material

Det är svårt att ställa upp en schematisk metodik i fixerade steg i kvalitativ analys, då denna är kopplad till innehållet. Eftersom analysen hör samman med ett meningsinnehåll i ett specifikt material är även den en tolkning av innebörd (Olsson och Sörensen, s 108, 2008).

I bearbetningen av materialet har målet varit att jag ska kategorisera de olika uppfattningarna utifrån de skillnader och likheter som visat sig (beskrivningskategorier). Kategorierna grundar sig oundvikligen på min förförståelse och uppfattning av fenomenet, även om min ambition är att försöka frikoppla mig från den och titta på materialet med ett öppet sinne. Mitt första steg har varit att kort efter intervjuerna noga transkribera dem i sin helhet. Denna fas var tidskrävande men hade fördelen att jag lärde känna materialet ordentligt. Därefter lät jag materialet vila i några dagar för att sedan titta på det med fräscha ögon igen.

Dahlgren & Johansson redogör i sin *Handbok i kvalitativ analys* för sju steg i en fenomenografisk analys, vilket jag har funnit användbart. Därför inledde jag analysarbetet, efter transkriberingen, med att *bekanta mig ytterligare med materialet* genom att läsa utskriften flera gånger. Därefter valde jag ut och sorterade in de uttalanden som jag bedömde vara relevanta utifrån forskningsfrågorna vilket benämns som *kondensation*. Sedan började jag leta efter *likheter* och *skillnader* i materialet utifrån vad jag tolkat att intervjupersonerna menat med sina uttalanden. Jag har med andra ord försökt vara lyhörd för om intervjupersonerna lägger in samma innebörd i ett och samma ord. Likheter och skillnader har därefter *grupperats* för att sedan beskrivas, *artikuleras* och *namnges*. Slutligen har de artikulerade kategorierna jämförts och utmejslats i den avslutande diskussionens *kontrastiva fas* vilket till slut lett fram till beskrivningskategorier (Dahlgren & Johansson, 2011 s. 127-131).

4.3.3.5 Reliabilitet och validitet

Om man ska uppnå en god reliabilitet måste man vara tillräckligt noggrann (Bergström och Boréus, s34-35, 2008). I mitt fall har det inneburit noggranna förberedelser inför intervjuerna så att felkällor kan elimineras samt en noggrann transkribering av större delen av det inspelade materialet inför analysen. Bergström och Boréus refererar till Rosing och skriver att en metod är valid om den mäter det den är avsedd att mäta (Bergström och Boréus, 2008, s34-35). Jag har bedömt att kvalitativ forskningsansats med intervjuer och fenomenografi är rätt metod att använda i min undersökning.

Inför de kvalitativa forskningsintervjuerna är det viktigt med noggranna förberedelser för att spara mycket arbete i ett senare skede. Om man redan vid intervjutillfället lyckas reda ut och klargöra intervjupersonernas uttalanden direkt med hjälp av kontrollfrågor blir det lättare att

validera tolkningarna.. (Kvale och Brinkman, s 127, 2010). Därför försökte jag göra en reflekterad tematisering från början. Dock lade jag efter den första intervjun till några frågor för att bättre täcka in lärares tankar om reflektion, då många sådana uttalanden kommit fram vid den första intervjun. Jag valde ändå, trots att vi redan diskuterat aspekten reflektion vid intervjun, att i efterhand per mejl komplettera den första intervjun med frågor om reflektion samt ytterligare några frågor (se bilaga). Detta gjordes dels för att jag ville försäkra mig om att alla intervjupersoner fått svara på samma frågor, dels för att bredda mitt material, utifall att jag skulle få användning av ytterligare fakta som jag inte kunde förutse på förhand.

5 Redovisning av litteraturstudien med analys

Det finns *mycket* skrivet om datorer och Internet i skolan och förhållandevis mindre om blogg i undervisningen utgivet i Sverige, vilket inte är konstigt med tanke på att det sistnämnda fenomenet är relativt nytt i skolvärlden. När det gäller blogg i undervisningen har det gjorts en del undersökningar internationellt, som i olika grad berör aspekterna samspel och reflektion på bloggen. En studie av Olga Dysthe, professor vid programmet för forskning om lärande och Programmet för pedagogik vid Universitetet i Bergen, som redovisas i ett kapitel i boken *Dialog, samspel och lärande* (2003) bedömer jag dock som närliggande och särskilt intressant i sammanhanget, trots att begreppet blogg 2003 ännu inte hade stor allmän spridning. Det var först 2006 som ordet togs med i Svenska Akademiens ordlista över det svenska språket.

5.1 Dialog och reflektionsfokus

5.1.1 Dialogperspektiv på elektroniska diskussioner

Dysthe intresserar sig kapitlet *Dialogperspektiv på elektroniska diskussioner* för nya typer av interaktion som uppkommit med informationsteknologi. Hon beskriver kommunikationsverktygen som synkrona i betydelsen att deltagarna är på Internet samtidigt, eller asynkrona i betydelsen att deltagarna kan läsa andras inlägg eller skriva egna när det passar dem. Författaren ser asynkrona diskussioner som en ny lärogenre, och gör en textanalys av en sådan diskussion i filosofi vid ett australiskt universitet. I studien deltog tio vuxna studenter och för några av dem var den asynkrona diskussionen via internet den enda kontaktytan till de andra studenterna. Deltagandet i den asynkrona diskussionen betygssattes inte och något krav på deltagande ställdes inte (Dysthe, 2003, s 298).

Dyshte ställer sig frågan hur man bäst ska organisera sådana undervisningsformer och använder Mikhail Bahktins dialogteori, om hur mening skapas i dialog, i sin analys för att förstå vad som sker i en asynkron nätmedierad läroprocess. Hon lyfter fram Bahktins ståndpunkt att den dialogiska meningskonstruktionen är grundläggande i all kommunikation. Dyshte syftar här på att mening, enligt Bahktin, konstrueras mellan den som talar/skriver och den som lyssnar/läser. Bakhtin skiljer på monologisk och dialogisk kommunikation i betydelsen att turtagande, det vill säga att parterna uttrycker sig i tur och ordning, inte automatiskt är detsamma som dialog. Det är i stället ömsesidighet och aktivt engagemang i den andras idéer som gör en interaktion dialogisk. Dysthe refererar även till Yuri Lotmans utveckling av Bahktins teorier då Lotman hävdar att alla texter har två funktioner, den

enstämmiga (som avser hur mening överförs så noggrant som möjligt) och den flerstämmiga, som fokuserar på att generera ny mening eller ökad förståelse (Dysthe, 2003, s 301-303).

Vidare anger Dysthe att det inom det datorunderstödda samarbetslärandet är intressant att studera frågor om hur teknologin används i samarbetsituationer och vilka sociala faktorer som ingår i läroprocessen samt hur lärande reflekteras i den lärandes språk. Det datorstödda samarbetslärandet, DSSL, bygger enligt Dysthe på det fjärde ”paradigmet” inom undervisningsteknologin och hör hemma inom det sociokulturella perspektivet på lärande. I sammanhanget nämner författaren att olika användning av IT i undervisningen avspeglar olika kunskapssyn. Dysthe redovisar även det tredje ”paradigmet” som anges vara förknippat med konstruktivistisk inläringsteori och Piagets utvecklingspsykologi, innebärande ett synsätt att inläring sker bäst när den lärande är aktiv och själv får undersöka och upptäcka saker (Dysthe, 2003, s 299). Detta tredje ”paradigm” refererar jag här för att jag senare i litteraturstudien kommer att knyta an till det mönster som visat sig i undersökningar av hur lärare använder datorer i undervisningen i Sverige.

Dysthes beskriver slutligen tre aspekter som viktiga vilka bedöms ha bidragit till att många studenter hade aktiv dialog med varandra i den specifika australiska studien, och som hon därmed ser som betydelsefulla för skapandet av en läropotential.

1 *Hur uppgiften är utformad* – lärarens uppgift krävde komplexa svar som krävde reflektion

2 *Lärarens roll* – formulera en intressant krävande diskussionsuppgift som är autentisk, det vill säga det finns inga färdiga svar vilket gör att studenterna måste reflektera innan de kan svara.

3 *Graden av deltagarsymmetri* – innebärande att kommunikationslinjerna inte centreras asymmetriskt kring en person som läraren i en klassrumsdiskussion, utan snarare symmetriskt kring deltagare vars status genereras genom deras kunskaper eller förmåga att uttrycka sig (Dysthe, 2003, 304-306).

Resultatet av studien av studenters asynkrona nätmedierade textdialog visade att många studenter svarade på flera inlägg i samma yttrande. Under skrivandet hade studenterna tid att tänka på flera saker, och behövde inte heller tänka på att visa hänsyn med risk för att ha ordet för länge, som i muntliga diskussioner. Interaktionsmönstret visade hög grad av dialogicitet,

då studenterna engagerade sig i varandras idéer och tankar. Därutöver förde var och en av de olika rösterna in nya perspektiv på ämnet vilket ökade deltagarnas läropotential.

Studien pekar också på att deltagande *inte* är detsamma som interaktion och dialog.

Författaren för, likt Sokrates, fram att både lärare och elever behöver bli medvetna om att det dialogiska samspelet är viktigt i lärprocessen och att läropotentialen finns i engagemanget i andras uppfattningar. Dysthe anför därför att studenterna bör uppmanas att inte bara skriva egna inlägg utan uttrycka tankar i anslutning till studiekamraternas inlägg. Dialogen har betydelse vare sig den är nätmedierad eller inte. Läropotentialen ligger i att bidra till ny förståelse via andras inlägg som utgångspunkt att utveckla tankar och idéer. Därför menar Dysthe att det är viktigt att studenter görs medvetna om att flerstämmigheten är viktig för det individuella och kollektiva meningsskapandet. Med referens till Yuri Lotman påtalar Dysthe att essensen i det dialogiska ligger i att använda andras texter som tankeredskap. Författaren menar dock att det inte går att utfästa någon garanti för att dialog leder till flerstämmighet. En risk finns också att ytlig konsensus alternativt aggressiv konflikt kan uppstå (Dysthe, 2003, s 311- 315).

5.1.2 Blogg för självförverkligande och social support mer än reflekterad dialog

För att peka på att det finns undersökningar som visar att en reflekterad dialog inte alltid förekommer då blogg används i undervisningen, har jag valt att redogöra för nedanstående studie. I artikeln ”Towards a framework for educational affordances of blogs” redovisas resultatet av en studie om blogg användning i två klasser i en lärarutbildning i Hong Kong. Resultatet visade att de interaktiva möjligheterna på bloggen utnyttjades mest i socialt och självförverkligande syfte och i mindre grad för en reflekterande dialog. Det är dock värt att notera att bloggen i denna undersökning inte var en obligatorisk del i studenternas utbildning, även om studenterna uppmuntrades att delta, vilket sannolikt påverkar utfallet (Deng, Yuen, 2011, s 441-451).

5.1.3 Reflekterande kommentarer bäst när de uttrycker motsatt åsikt

I artikeln “Social Software as support in hybrid learning environments: The Value of the blog as a tool for reflective learning and peer support”, redovisas en undersökning inom en brittisk biblioteks- och informationsutbildning, där studenterna skulle blogga under den tredje årskursen och reflektera kring sitt eget och andras lärande och arbete. Studien

visar att blogg i undervisningssammanhang uppvisar en hög grad av kamratstöd i diskussionen, som pågår i bloggen mellan klasskamrater. Resultatet visar bland annat att blogg kan ses som ett redskap för lärande och inte bara ett publiceringsverktyg. Undersökningen bestod bland annat av att forskarna gjorde en innehållsanalys på insamlade data utifrån publicerade kommentarer på bloggen. Kommentarer kategoriserades som ”reflekterande, icke reflekterande eller innehållsfria”. De vanligaste kommentarerna klassificerades som ”positiva och innehållsfria”, vilket betyder att de var positivt stöttande, utan att explicit referera till någonting substantiellt i det ursprungliga blogginlägget. Författarna skriver att man på så sätt kan tycka att kommentarerna har ett mindre värde ur ett utbildningsperspektiv, men den positiva tonen tjänar till att göra bloggen till en stöttande och välkomnande plats att uttrycka idéer. Den näst största kategorin var av typen varken stöttande eller negativ, fast innehållsfri, vilket ansågs bero på tvånget att kommentera varandra. Av de kommentarer som bedömdes vara reflekterande, kom författarna fram till att de kommentarer som intog en opponerande ståndpunkt var mest värdefulla, i synnerhet om de framfördes i en positiv ton. Då var det mycket troligt att fortsatt reflektion och debatt uppmuntrades (Hall och Davison, 2007, s 163-187).

5.1.4 Lärare - modeller för reflektion, självkritik och metakunskap på bloggen

I en artikel publicerad i *Educational Technology & Society* från 2009, refererar artikelförfattaren Shih-Hsien Yang sin studie från användandet av blogg som en plattform för reflektion i två klasser med studenter som alla skulle bli lärare i engelska som andraspråk. I studien var lärarna till lärarstudenterna aktiva på bloggen. De tryckte inte bara på att studenterna skulle tänka längre, utan uppmuntrade dem också att uttrycka mer i syfte att utveckla sitt tänkande, vilket höjde antalet reflekterande kommentarer på bloggen. Lärarna till lärarstudenterna tog också initiativ till att skriva egna självkritiska reflektioner kring sin egen undervisning på bloggen och blev på så sätt metakognitiva modeller på bloggen. Det utvecklade i sin tur lärarstudenternas förmåga till självkritik och självreflektion på bloggen då de såg att deras lärare vågade göra sig sårbara och dela sina tankar med studenterna. Instrukörerna använde sig själva för att visa till vilken grad kritisk reflektion kan leda till mer tänkande (Yang, 2009 s 11-21). Yangs undersökning bedömer jag som mycket spännande då denna lyfter fram hur man kan utveckla det metakognitiva tänkandet hos studenter vid arbete med blogg.

5.1.5 Sammanfattning - Dialog och reflektionsfokus

Undersökningar visar att man kan arbeta medvetet med att utforma uppgifter för att försöka uppnå mer dialog och reflektion mellan studenter på en blogg som används i undervisningen.

Dysthe lyfter fram det sociokulturella perspektivet på lärande och det datorstödda samarbetslärandet som exempel. Hon pekar på att både lärare och elever bör göras medvetna om dialogens och samspelets betydelse i lärprocessen, så att de förstår att det finns en lärpotential i engagemanget i andras uppfattningar. Dysthe anser att studenter därför bör skriva såväl egna inlägg som uttrycka tankar och kommentarer till studiekamraternas inlägg. Hon betonar dialogens betydelse vare sig den är nätmedierad eller inte. Vidare anger Dysthe att utsikterna ökar till att dialog uppstår om läraren utformat intressanta autentiska uppgifter som kräver komplexa svar och reflektion. Dessutom bedömer hon det som positivt om kommunikationen i den elektroniska diskussionen fördelades symmetriskt mellan deltagarna, vilket innebär att den inte centreras asymmetriskt kring en person som läraren, utan snarare kring den autentiska uppgiften som ska lösas.

Undersökningar visar också att de flesta kommentarer som publiceras av studenter brukar vara av stöttande karaktär utan någon specifik koppling till innehållet i undervisningen. Hazel och Hall skriver dock att dessa kommentarer ändå kan vara värdefulla, då de gör bloggen till en välkomnande plats att uttrycka tankar på. De mest värdefulla kommentarerna bedömdes vara de som uttrycker motsatt åsikt i en positiv ton. I Yangs artikel och studie framkommer hur lärarutbildare själva agerar modeller på bloggen och öppet reflekterar kring sin egen undervisning vilket fick effekten att studenterna utvecklade sin egen metakognitiva förmåga på bloggen.

5.2 Samspel – enskilt arbete

Det finns undersökningar som lyfter fram hur datorer i undervisningen ökar elevers motivation och vilja till samarbete, och det finns andra undersökningar som lyfter fram att arbete vid datorer gynnar enskilt arbete.

5.2.1 Ökat samarbete och individualisering - en jämförelse av internationella studier

På uppdrag av Myndigheten för skolutveckling gjordes 2007 en jämförelse av ett antal större studier om IT-användning i skolan. Fokus låg dels på sambandet mellan IT-insatser och elevernas utveckling och resultat, dels på hur olika insatser påverkar lärande och färdigheter. Rapportförfattaren Skarin konstaterar sammanfattande att europeiska studier visar en ökning av elevers motivation (i synnerhet när man ser på lärandet som en process) och färdigheter, ökad självständighet liksom ökad möjlighet till individualisering (få arbeta i egen takt), och utveckling av samarbete i grupp. För att dessa fördelar ska uppstå måste man bedriva ett arbete kring teknikanvändningen kopplat till en pedagogisk idé. Att enbart fokusera på tekniken räcker inte. Skarin anger att ju mer inbäddad eller integrerad en teknik är desto större blir effekten på inläringen (Skarin, 2007, s 5-7).

5.2.2 Samspel med riktiga mottagare höjer motivationen

Skarins slutsatser ovan stämmer väl med de Anne-Marie Folkesson gjorde då hon följde ett datorprojekt i två lågstadielklasser. Hon skrev, med referens till tidigare studier, att dator i klassrummet möjligen kan förstärka effekten av tidigare pedagogik. Om användning av dator innebär individualisering och tysta klassrum beror det sannolikt på lärarens organisation av arbetet. I Folkessons undersökning noterades en stor hjälpsamhet och samarbete mellan barnen, liksom möjligheten till processarbete vid skrivande på dator (Folkesson, 2004, s 133-139). Folkesson skriver också om vikten av att ha riktiga mottagare. När lärarna gick ut och fotograferade trafiken med barnen och lät dem skriva till riktiga mottagare på olika företag kändes ett tema för första gången roligt. Att hitta riktiga mottagare nämns dock som en svårighet (Folkesson, 2004, s 110-111).

I handboken *Bloggen möter undervisningen* skriver grund- och gymnasieläraren Lisa Greczanik att elevernas inställning får en glöd när det de skapat blir synligt för en publik. Då handlar det inte om skrivande för skrivandets skull utan om att synas och sprida budskap. En blogg kan också utvecklas till en skrivgemenskap som blir en styrka för klassen socialt enligt författaren. Om bloggen ses som gemensam blir kan de förmodligen inspirera, uppmuntra och stötta varandra (Greczanik, 2007, s 20).

5.2.3 Enskilt arbete gynnas i En-till -En miljöer enligt svenska studier

Tomas Kroksmark, professor i pedagogiskt arbete, beskriver i artikeln ”Lärandets stretchadhet – lärandets digitala mysterier i En –till-En miljöer i skolan” sin studie, vars syfte är att få kunskap om hur lärare förändrar sin undervisning, samt hur elever förändrar sitt lärande på grund av att de arbetar i En-till-En-miljöer i skolan. Begreppet En-till-En förklaras som att alla lärare och varje elev har var sin bärbar dator, som används kontinuerligt till skolarbete i samtliga ämnen. Datorn, med obegränsad internetuppkoppling, tar de hem under natten. Kroksmark anger att många kommuner under 2011 satsar på dator till alla utan att kunskap finns om vad det innebär för undervisning, lärande och kunskapsutveckling (Kroksmark, 2011, s. 5).

Kroksmark delar in lärandebegreppet i två olika utgångspunkter; analogt respektive digitalt lärande. Han anför att arvet från de teorier och erfarenheter om det analoga lärandet, artikulera av bland annat Comenius, Dewey och Vygotskij, i mindre grad kan vara relevanta för det digitaliserade lärandet. Skälet, skriver Kroksmark, är att möjligheter till information och kommunikation i den digitala världen är oändlig. Dessutom är tid inte längre begränsad för tillgängligheten. Utöver det motiverar artikelförfattaren ståndpunkten med att abstraktionsmetoderna i lärandet inte längre är utformade på förhand via bestämningar av årskurser eller av en läroboksförfattares upplägg (Kroksmark, 2011, s. 6).

Kroksmarks tankegångar ovan, om att teorier för det analoga lärandet av till exempel Dewey och Vygotskij i mindre grad skulle vara aktuella för ett digitaliserat lärande motsägs av vad som visats i undersökningen av Olga Dysthe och den elektroniska diskussion hon refererar till. Hennes slutsatser pekar bland annat ut konkreta aspekter som kan bidra till att skapa en aktiv dialog mellan studenterna i elektroniska diskussioner, och därmed ge en ökad lärpotential, och lutar sig mot den inom det sociokulturella perspektivet på lärande och Michail Bahktins dialogteori (se tidigare resonemang i denna uppsats).

Kroksmark skriver vidare i artikeln att det inte finns någon forskning om vad det är i undervisningssituationen som förändras genom digitalisering av klassrummet. Han syftar på att det gäller vilka metoder, strategier eller antagande om hur lärandet utvecklas vid digitalisering av klassrum och anger att hans egen studie kommer att undersöka det. Kroksmarks insamlade data kommer från fem Vittraskolor i olika kommuner och tio

fokusintervjuer med 74 lärare. Resultatet har analyserats fenomenografiskt och utmynnat i fem beskrivningskategorier; sättet att planera, undervisningsmetoderna, kunskapsbegreppet, strategier för lärande samt platsen-tiden-rummet (Krokmark, 2011, s. 6- 15).

Angående *sättet att planera* pekar Krokmarks studie på att lektionsplaneringen förändras. Fokus flyttas från att planera för undervisning till att planera för lärande. Elevernas aktivitet ökar medan lärarnas minskar. Extra tydlighet då arbetet påbörjas är av vikt och planeringen måste styras mot kursplanernas och läroplanernas mål. Enligt Krokmark måste planeringen ha ett särskilt fokus på individualisering på grund av att En-till-En gynnar enskilt arbete (Krokmark, 2011, s. 6- 15). Det fokus på individualisering som Krokmark nämner som nödvändigt vid En-till- En-miljöer i skolan, då denna miljö skulle gynna enskilt arbete, förefaller inte stämma med de slutsatser Dysthe drar utifrån undersökningen om elektroniska nätdiskussioner. Dysthe menar i stället att lärare och elever behöver göras medvetna om att det dialogiska samspelet är av betydelse i lärprocessen och att det finns en lärpotential i engagemanget i andras uppfattningar. Dysthe skriver att studenterna bör uppmanas till att skriva egna inlägg och det är minst lika viktigt formulera tankar som anknyter till medstudenternas inlägg. Dysthes poäng är således att dialogen har betydelse vare sig den är nätmedierad eller inte. Här ska dock påpekas att Krokmarks undersökning syftar på ett digitalt lärande som är betydligt vidare än enbart blogg eller elektroniska nätdiskussioner. Å andra sidan inbegriper det vida begreppet digitalt lärande som Krokmark använder onekligen även företeelsen elektroniska diskussioner och blogg.

Angående *undervisningsmetoderna* visar Krokmarks studie att eleverna i En-till-En oftast arbetar var för sig. De spar sina arbeten på dator och skriver och läser egna sidor och hämtar information från självvalda källor. Det innebär, enligt Krokmark, att läraren inte alltid vet vad eleverna gör eller hur deras arbete relaterar till kursplanens mål. En aspekt som lärare i Krokmark studie nämner som ny är samarbetet mellan elever. I den digitala skolverksamheten är nyfikenheten större på vad kamraterna gör i åldrarna 13-16. Med digitala hjälpmedel uppstår känslan av att vara ett lag, vilket får konsekvenser då skolans arbete kan ses som ett kollektivt projekt. Enligt lärarna erbjuds eleverna en viss anonymisering, vilket kan upplevas som en lättnad av vissa elever (Krokmark, 2011, s. 6- 15).

Angående **kunskapsbegreppet** hävdar lärarna i studien att det har förändrats i och med införandet av En-till-En i skolan. Kroksmark påpekar att kunskapsuppfattningen uttryckt via kursplaner utgår från att kunskap ska vara mätbar. Artikelförfattaren påpekar vidare att det i Lgr 11 ges en övergripande beskrivning över mål och riktlinjer utan att diskutera vad som avses med kunskap. Det blir problematiskt för lärare och ett analogt skolsystem i en digital värld om kunskapsuppfattningen läggs på en nivå som innebär att enskildheter ses som det yttersta kunnandet snarare än att Internet består av ständiga synteser. Kroksmark påpekar att skolans måldokument kan rymma såväl den mer statiska kunskapssynen som den föränderliga tillfälliga och mångtydiga. Om detta är ett problem menar Kroksmark att det inte har med En-till-En att göra, utan att det handlar om konflikten om vad man menar med kunskap i skolan respektive i livet utanför (Kroksmark, 2011, s. 6- 15). Detta resonemang som Kroksmark för om statisk respektive föränderlig kunskapssyn går att knyta an till Dysthes konstaterande att olika användning av IT i undervisningen avspeglar olika kunskapssyn. Detta kommer också att avspeglas längre fram i uppsatsen bland annat i intervjustudien.

Angående **strategier för lärande som eleverna utvecklar** fick lärarna svara på frågan om de har någon medveten teori eller tydliga antaganden om hur elever gör när de lär sig. I likhet med internationella studier visar studien att lärare på gruppnivå oftast saknar det.

Angående **platsen-rummet-tiden** anger Kroksmark att det skett en förskjutning av den fysiska platsen betydelse, likaså gäller tidsuppfattningarna i rummet. Traditionellt är skolan platsen där man ska lära sig saker på schemalagd tid. Kroksmark konstaterar att En-till-En öppnar en hel värld åt skolan så allt som finns på nätet också finns i klassrummet (Kroksmark, 2011, s. 6- 15). Studien i sin helhet bekräftar enligt Kroksmark övergripande slutsatser från andra internationella och nationella studier om En-till-En-projekt, vilka säger att skolarbetet blir mer motiverande, entusiasmen ökar, klassrumsarbetet blir lugnare och mer koncentrerat.

5.2.4 Lärarna flexibla handledare - eleverna väljer fritt

Susanne Kjällanders avhandling *Designs for Learning in an Extended Digital Environment* handlar om hur elever interagerar, skapar mening och lär sig i klassrummet när de använder digitala lärresurser i SO. Kjällanders avhandling bygger på videofilmat material samt intervjuer med hundratals lärare och elever i åldersspannet förskoleklass till gymnasiet på fem skolor, vilka alla ligger långt framme avseende digitalt lärande. Med design för lärande avses hur läraren arrangerar teckensystem och media för elevers lärande (Kjällander, 2011, 153-162).

Avhandlingen visar bland annat att läraren deltar i formandet av skolvärlden och att den didaktiska designen, utformningen, kännetecknas av inkludering. Läraren åtar sig själv rollen som handledare och intar en jämställd roll med sina elever och använder till exempel samma informationskanaler som eleverna. Läraren står för ämnesområdets iscensättning men därefter tillåts eleverna göra val utifrån de didaktiska frågorna *vad?* och *hur?* Öppenhet, flexibilitet, deltagande och frihet kännetecknar lärarnas didaktiska design. Elevers egna intressen uppmuntras och internet får utforskas självständigt. Lärares frånvaro i det Kjällander kallar den första transformationsenheten (bearbetningsfasen) gör eleverna förvirrade.

Undersökningen visar också att lärarna är flexibla även när det gäller den tredje didaktiska frågan *varför?* (Kjällander, 2011, 153- 162). Här tycker jag att det är intressant att dra paralleller till det tredje ”paradigm” inom informationsteknologin som Dysthe förklarar som ett piagetanskt synsätt i betydelsen att man tänker sig att inläring sker bäst när den lärande är aktiv och själv får undersöka och upptäcka på egen hand . Jag tänker att det synsättet, tillsammans med brist på fortbildning, skulle kunna vara en förklaring till lärarnas arbetssätt som visas i både Kroksmarks och Kjällanders undersökningar.

Kjällander drar slutsatsen att ämnesområdets syfte och mål utvecklas i samspel mellan elever och lärare, och påpekar att om lärandet inte ramas in av styrdokument, men ändå accepteras i slutet av en arbetsprocess, kan SO vara i princip vad som helst. En annan upptäckt från studien är att elever engagerar sig att designa ett digitalt material i stället för att konsumera det. Kjällanders undersökning pekar också på att bedömningens fokus ligger på produkten i stället för processen. Skolans erkännandekultur är inte uppdaterad efter de nya produktionskulturerna. Lärande som visas i layout, musik och bilder får inte uppmärksamhet vid bedömning. I avhandlingens sista del lyfter Kjällander fram det paradoxala i att den politiska efterfrågan på mätbara resultat inte nödvändigtvis motsvaras av samhällets efterfrågan på framtidens arbetskraft, då detta enligt *21th Century Skills*, inbegriper förmågan att engagera sig i livslångt lärande och samarbeta kring att lösa reella världsproblem (Kjällander, 2011, 153- 162).

5.2.5 Sammanfattning: Samspel – enskilt arbete

Europeiska studier före 2007 visar en ökning av elevers motivation, särskilt när lärandet ses som en process vid användning av IT i undervisningen. Likaså uppvisade studierna ökad självständighet liksom ökad möjlighet till individualisering (att få arbeta i egen takt) och utveckling av samarbete i grupp. För att nämnda fördelar ska uppstå anges dock att ett arbete kring teknikanvändningen måste knyta an till en pedagogisk idé. Denna slutsats överensstämmer med Folkessons konstaterande att dator i klassrummet möjligen kan förstärka påverkan från tidigare pedagogik. Om användandet av dator skulle innebära individualisering och tysta klassrum beror det troligen på lärarens organisation av arbetet, enligt Folkesson.

Krokmark och Kjällanders undersökningar om En-till-En-miljöer respektive digitala lärresurser, som båda publicerade 2011, visar dock att elever i Sverige ofta arbetar enskilt vid arbete vid datorer. Möjligen skulle det kunna bero på, tänker jag, på det piagetanska arv från det tredje paradigmet inom informationsteknologin som Dysthe lyfter fram, innebärande ett synsätt att eleverna lär sig bäst när de får upptäcka själva.

Olga Dysthes fjärde ”paradigm” inom undervisningsteknologin och det sociokulturella och dialogiska perspektiv på lärande i elektroniska diskussioner som hon refererar till, talar emot Tomas Krokmarks teori om att analoga pedagogiska teorier skulle vara mindre användbara i digital lärandemiljö. Enligt refererad litteratur ovan förefaller det sociokulturella perspektivet tvärtom vara både aktuellt och högst användbart i digitala miljöer i synnerhet vid arbete med blogg.

5.3 Digitala verktyg integrerade i undervisningen

5.3.1 Digitala verktyg i samspel med den nya läroplanen, Lgr 11

Christina Löfvings bok *Digitala verktyg och sociala medier i undervisningen – så skapar vi en relevant skola utifrån Lgr 11* lyfter fram på vilket sätt den nya läroplanen kan appliceras i undervisningen tillsammans med digitala verktyg. Boken bygger inte på något empiriskt material, utan är skriven utifrån Löfvings långa erfarenhet som grundskollärare samt några års erfarenhet som IT-pedagog för lärare. Löfving går igenom en uppsjö av digitala verktyg och handfasta tips hur dessa kan användas i undervisningen. Presentationen av webbaserade tjänster rymmer såväl åldersgränser, registreringsförfaranden, gratisavtal, ägandeförhållanden

som säkerhetskopiering. Därutöver redovisas hur man kan använda internetjänster som tankekartor på nätet, digitalt klotterplank, gemensamma dokument, blogg med mera. Författaren tar även upp andra aspekter på inläring ur ett helhetsperspektiv och berör allt från begreppet lärande till motivation (Löfving, 2012).

Författaren frågar sig vad lärande är och skriver att ”Ingen människa kan plocka ut vilka fakta som är relevanta för alla människor i alla delar av världen” (Löfving, 2012 s 41). Löfving skriver att skolan har en relevant plats i elevernas liv om den gör dem medveten hur och varför de lär. Hon anför att lärande är att förstå att deras egen förståelse kan komma att ändras många gånger i deras liv. Löfving slår bland annat fast att forskning om framgångsrikt lärande visar att det är viktigt att elever kommunicerar och är motiverade. Därför ser hon det som centralt att fundera på hur digitala verktyg kan användas i skolan. Löfving gör en liten pedagogisk exposé via bland annat Jean Piaget och nämner att tanken att läraren inte ska lägga sig i för mycket har blivit kritiserad av till exempel Peter Gärdenfors, för att det kan innebära att elever lämnas ensamma. Via referenser till Vygotskij och sociokulturella sammanhang lyfter Löfving i stället fram sammanhangets betydelse för inläring. Hon nämner klasskamrater men vill också bredda perspektivet så att elever kan interagera med världen utanför skolan till exempel med hjälp av internet (Löfving, 2012 s 41- 56).

Löfving refererar utförligt till professor Carol S. Dwecks studier som illustrerar huruvida människor hämmas eller utvecklas beroende på vilken inställning till lärande de möter. En statisk syn på lärande (fixed mindset), ”talangteori”, innebär att man anser att människor är olika bra på saker och det är inget man kan påverka. Denna teori ställs mot en utvecklande syn på lärande (growth mindset), ”steg för steg-inställningen” som innebär en syn att arbete lönar sig för att det leder till utveckling. Dwecks testgrupper visar att personer som har ”talanginställningen” tenderar att välja uppgifter som de redan kan för att minska risken att misslyckas, medan personer som sorterats i ”steg för steg-inställningen” är mer benägna att ta risker då de ser dessa som utmaningar och ett naturligt sätt att lära sig. Att inte kunna, ses inte som ett misslyckande utan som ett steg på vägen till att kunna. Med denna modell lär både lärare och elever och pedagogen agerar modell för att visa att man kan lära sig nya saker. (Löfving, 2012 s 47- 51). Utan att gå in i en detaljerad diskussion tycker jag att man här återigen kan dra paralleller till Dysthes konstaterande att olika användning av IT speglar olika

kunskapssyn. I Kroksmarks artikel, refererad tidigare i uppsatsen, efterlyser han också att det behövs en diskussion om kunskapssynen i skolor med anledning av ett ökat IT-användande.

Under rubriken – *Vad sägs i Lgr 11 om engagemang, nyfikenhet och reflektion?* – redovisar Löfving ett urval utdrag från ett flertal ämnens kursplaner. Författaren konstaterar att eleverna ska vara aktiva i sitt lärande i alla ämnen. ”De ska kommunicera formulera och lösa problem. De ska utveckla strategier och intresse. De ska utveckla kreativitet och lära sig att ta sig an utmaningar på ett innovativt sätt” (Löfving, 2012, s 59). Ett kapitel i Löfvings bok heter *Webbtjänster där språket är en byggsten*. Hon skriver att genom kommunikation skapas mening och sammanhang. Vare sig man är lärare till äldre eller yngre barn behöver eleverna kommunicera sin kunskap. Författaren refererar till Douglas Barnes som studerat kommunikationens roll i inlärningsprocesser på 70-talet. Han lyfte fram att det är viktigt att få uttala tankar innan de är färdigtänkta och i skolan är det ofta svårt att få utrymme för det. Löfving anger att digitala verktyg och webbtjänster kan vara ett sätt att komma förbi problemet (Löfving, 2012, s 65-66). Som stöd för användande av digitala verktyg lutar sig Löfving mot talrika exempel från styrdokument i skilda ämnen. Till exempel nedanstående utdrag (Lgr 11 kapitel 3, kursplan för svenska, syftesdelen)

”Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur man formulerar egna åsikter och tankar i olika slags texter och genom skilda medier. Undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra. Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor.” (Löfving, 2012, s 67)

samt från centrala innehållet, svenska, åk 7-9

”Texter som kombinerar ord,bild och ljud, och deras språkliga och dramaturgiska komponenter. Hur uttrycken samspelar med varandra, till exempel i Tv-serier, teaterföreställningar och webbtexter.” (Löfving, 2012, s 67)

Det är bara att konstatera att Löfving, som är en lärare med ett aktiv IT-användande i bagaget, har lätt att hitta kopplingar mellan styrdokument och IT-användning i digitala miljöer.

Hennes referenser till Barnes och vikten av att få tänka färdigt går också att koppla till Olga Dysthes beskrivning av en asynkron nätdiskussion och förklaringen att deltagarna då kan läsa andras texter eller svara när det passar dem.

5.3.2. Partnering for Real Learning

Författaren Marc Prensky lanserar i den handboksliknande utgåvan *Teaching Digital Natives: Partnering for Real Learning* en pedagogisk modell som man i svensk översättning skulle kunna kalla *Att undervisa digitalt infödda: Partnerskap för verkligt lärande*. Enligt Prensky innebär hans modell bland annat att man ska ge studenterna ansvar för det de gör bäst i läroprocessen. För elever menar han att det innebär ansvar för att hitta och följa sin passion, använda den teknik som råkar vara tillgänglig, söka och hitta information, svara på frågor och dela tankar och åsikter, skapa presentationer i text och multimedia. Författaren menar att lärarna ska ta ansvar för det de är bäst på i läroprocessen nämligen skapa och ställa rätt frågor, guida studenter, sätta material i ett sammanhang, förklara en till en, skapa disciplin och säkra kvaliteten. Prensky påpekar själv att detta kanske inte ses som något nytt och förklarar att hans tankar om *partnering* bland annat har samröre med elevcentrerat, problembaserat, projektbaserat lärande, liksom case-metodik och learning by doing. Prensky menar att det som är gemensamt för dessa inriktningar, med anor bakåt till Dewey såväl som Sokrates, är att studenterna lär sig ensamma eller i grupp genom att svara på lärarens frågor alternativt löser dem med lärarens hjälp. Det som särskiljer det Prensky menar med *partnering* är att denna är jämlik i relationen lärare studenter. Genom hela boken ger författaren tips om hur lärare kan samverka med elever för att uppnå ett partnerskap tillsammans med studenterna. (Prensky, 2010)

”Ironically, it is the generation raised on the expectation of interactivity that is finally ripe for the skill-based and “doing based” teaching methods that past experts have always suggested are the best for learning, but that were largely rejected by the education establishment as being too hard to implement.” (s xv)

Prensky anser, precis som för övrigt Olga Dysthe, att det är lärarens uppgift att skapa och ställa rätt frågor och sätta ett material i rätt sammanhang samt säkra kvaliteten. Som jag tolkar det står detta synsätt i kontrast till hur många svenska lärare arbetar, om man ska se till Susanne Kjällanders undersökning. I analysen av materialet konstaterar Kjällander att lärarnas

frånvaro i ”den första transformationsenheten” (bearbetningsfasen) gör eleverna förvirrade. Dessa slutsatser rimmar, som tidigare nämnts, väl med den kritik som Dysthe nämner har riktat mot ”det tredje paradigmet inom informationsteknologin”, innebärande att eleverna skulle lära sig bäst när de får upptäcka själva. Även Löfving diskuterar som vi har sett denna omständighet.

5.3.3 Sammanfattning: Digitala verktyg integrerade i undervisningen

Både Christina Löfving och Marc Prenskys böcker av handbokskaraktär är influerade av sociokulturella teorier i sina presentationer av hur digitala verktyg kan användas i undervisningen. Löfving för en diskussion, precis som Dysthe och i viss mån även Krokmark om att olika användning av IT speglar olika kunskapssyn. Med referens till Barnes pekar Löfving också på det faktum att digitala verktyg kan medföra att elever ges tid att tänka färdigt innan de svarar, vilket kan gynna tänkande och reflektion vilket även överensstämmer med Dysthes resonemang om asynkrona nätdiskussioner.

6 Redovisning av intervjustudien med analys

6.1 Övergripande

Lärarna i intervjustudien har elever i olika åldrar, från sjuåringar till elever i gymnasieålder. Resultatet från intervjuerna kommer att presentera med citat som är grupperade i tabeller och urvalet är ett resultat av min analys som lett till gruppering efter vissa frågeställningar och aspekter, som jag bedömt vara av intresse för det jag undersöker. De intervjuade är anonymiserade och benämns här med fingerade namn. Sist i kapitlet finns en sammanfattning och beskrivningskategorier.

6.1.1 Konkret arbetssätt med bloggen

Tabell 1. Konkreta exempel på uppgifter och arbetssätt vid arbete med blogg

Lärare

Kerstin gymnasiet	Jag har jobbat med så många bloggprojekt [...]. En gemensam klasslogg - skrev texter eller inlämningsuppgifter, redovisade inlämning på bloggen, läxor - hemma - så redovisade man det på bloggen [...] Grupparbeten när de gjort sin romananalys som resultat i en webbplats, romansamtal, analysfördjupningsarbeten, individuella analyser - redovisas på blogg med text och bild, enkla skrivuppgifter, reflekterande uppgifter och utvärderingar [...] Ex: Ett enkelt fördjupningsarbete kring den ekonomiska krisen: fyra uppgifter, sex elever i varje grupp. Sex veckor på sig att göra de fyra uppgifterna. Alla skulle besvara alla frågor. Frågan kunde vara: Vad är en ekonomisk kris? Alla skulle svara och förhålla sig till sitt eget svar och de andras svar och källor.
Marianne Åk 4-6	Jag har tre klassbloggar nu . Först jobbade vi med litteratur och blogg med en deckare . Vi läste och jobbade källkritiskt. Åka in till platsen och undersöka om det som författaren skrivit stämmer med verkligheten. Webbpublicering är ju skolarbete fast man sedan visar upp det, eller publicerar det på nätet. Det är ju alltid pedagogiken som lägger grunden för webbpubliceringen [...] De skulle ha kunnat skicka mejl men allting har gått via bloggen, vi samlade allt arbete på bloggen. Jag förmedlade via e-post att elevernas frågor fanns på bloggen, bad dem (författare, illustratörer) svara i bloggen och skickade med en länk till det specifika blogginlägget i mejlet. Författaren svarade i bloggen. ”Wow någon bryr idag om vad vi gör i skolan!” Det här är ju bara ett skolarbete egentligen, men webbpublicerar man inte så kommer det liksom inte utanför klassrummet
Mats Åk 3	Arbetsgången för bokbloggen då [...]De får välja en bok som de ska läsa under fem veckor. De måste räkna ut hur mycket man ska läsa per dag för att få det att funka. Kontinuitet. Varje vecka publicerade jag en uppgift som var generell så att den går att applicera på Pompe går o badar eller Dostojevskij, beskriv huvudpersonen, beskriv inledningen, finns det ett tema, fattigdom?/.../ efter dessa fem veckor hade man processat sitt lärande och parallellt med det skulle man engagera sig i andras läsprocesser och till exempel nämn en likhet och en skillnad mellan din och dina 15 kompisars huvudpersoner, och så summerar vi det på lektionen och pratar om huvudpersoner, kommenterade på kommentarsfunktioner. Alla skulle göra det.
Anna Åk 1	Jag som lärare dokumenterar ju. Sedan är det att eleverna, jobbar vi med faktatext om djuren söker de fakta, redogör filmer. Vi kan göra ljudinspelningar, redovisa experiment. De får tycka till, men det kan också vara att eleverna själva vill någonting, skriver något på helgen i

I tabellen ovan framkommer hur lärarna beskriver att de utformat sitt arbete. Kerstin exemplifierar med en mängd uppgiftstyper, och väljer att berätta särskilt om *”Ett enkelt fördjupningsarbete kring den ekonomiska krisen”*. Uppgiften som hon refererar till förefaller vara komplex och kräva mycket tankemöda av eleverna. Intrycket är att denna uppgift överensstämmer väl med det Olga Dysthe menar som betydelsefull när man försöka skapa aktiv dialog mellan studenter, se sid 21. Dels kräver uppgiften reflektion, dels är den autentisk på så sätt att det inte finns något färdigt enkelt svar.

Marianne beskriver hur hon aktivt gjort klassens blogg till kommunikationskanal genom att få elever och experter att mötas på bloggen. Vygotskijs idéer om hur lärande utvecklas med stöd av omgivningen och i social samverkan blir här omsatt i en digital praktik. Marianne anger att det är pedagogiken och skolarbetet som ligger bakom det de publicerar på webben. Min tolkning är att hon ser bloggen som ett verktyg för den elevaktiverande pedagogik hon använder i sina uppgifter.

Den uppgift Mats väljer att beskriva visar hur han har planerat för att eleverna skall tänka och reflektera kring kamraternas publicerade texter. Han försöker därmed se till att varje text verkligen möter en läsare, vilket enligt aktuell forskning ska höja motivationen. Att kommentera likheter och skillnader på bloggen ser jag som ett första steg i att öva reflektion på bloggen. I och med att läraren knyter ihop diskussionen efteråt på en lektion tror jag, med referens till Olga Dysthes resonemang om Bakhtins dialogteori, att risken minskar för att kommunikationen skulle bli monologisk, det vill säga att parterna uttrycker sig i tur och ordning utan att ömsesidighet och ett aktivt engagemang uppstår.

På olika sätt visar lärarna ovan hur de samspelar och skapar dialog med sitt arbetssätt på bloggen. En kring en autentisk och komplicerad diskussionsuppgift för äldre elever, en genom att göra bloggen till en kommunikationskanal mot omvärlden, en genom att systematiskt se till att alla texter blir kommenterade och läraren till eleverna i åk 1 som genom att börja publicera på bloggen överhuvudtaget i så tidig ålder får elever att vilja kommunicera via bloggen hemifrån på fritiden.

Alla lärare, inte bara de som intervjuas här, som jobbar med blogg i undervisningen kan dra nytta av bloggans transparens, det faktum att alla kan se och läsa varandras arbeten. Eleverna har en chans att lära och se hur andra har gjort. Utifrån Vygotskijs tankar om att utvecklingszoner uppkommer i aktiviteter och att språket utvecklas i en praktik underifrån förefaller blogg i undervisningen kunna vara ett bra verktyg för inläring. Å andra sidan skulle man kunna tänka sig att ett tvång att publicera skulle kunna ha en hämmande inverkan på elever. Det är dock något som dessa intervjuade lärare säger att de inte haft problem med, även om någon enstaka elev först inte velat publicera sitt arbete på bloggen. Även Deweys strävan efter en gemensam naturlig produktiv aktivitet och en skola som använder sig av sociala aktiviteter rimmar väl med en blogg, särskilt om denna används kontinuerligt i den ordinarie undervisningen

Gemensamt för lärare och elever som arbetar med blogg är också att de, för att använda Dysthes terminologi, deltar i en asynkron diskussion. Deltagarna kan tidsmässigt läsa inläggen och kommentera dem när det passar dem bäst. Med referens till Douglas Barnes skriver Isabella Löfving, som vi tidigare sett i uppsatsen, att det kan vara viktigt att få uttala tankar innan de är färdigtänkta, och att skolan sällan har möjlighet att erbjuda det. Löfving menar att denna möjlighet nu finns tack vare digitala verktyg och webbtjänster. Läraren Anna nämner också att hennes elever i åk 1 drar nytta av att skriva i bloggen hemifrån. Min reflektion blir att den betänketid som den asynkrona diskussionen medger, förefaller extra värdefull för yngre barn.

6.1.2 Syftet med uppgifterna

Tabell 2. Uppgifternas syfte

Lärare

Kerstin Gymnasiet	Jag tror starkt på att man lär sig mer tillsammans än man lär sig själv. Det har alltid varit en önskan, men det händer inte per automatik, ingenting händer utan att läraren initierar det eller ställer krav på det, jag är hemskt tråkig, jag tror inte att vi, tror att vi, vår roll är att skapa förutsättningar för det klassrum som vi vill uppnå, jag vill ha ett samarbete visst vill jag det, men den digitala tekniken eller bloggen som verktyg skapar inte samarbete om inte jag skapar förutsättningar för samarbete med hur jag konstruerar uppgiften hur uppgiften ska lösas och i själva konstruktionen.
Marianne Åk 4-6	Så fort de har frågor [...] Vi har skrivit upp alla frågorna på bloggen. När vi läst klart hade vi massa frågor. För mig var det viktigt att inte jag sade att de skulle åka in och undersöka, det måste komma från eleverna, deras tankar och funderingar kring boken. Det var så de gjorde med texten, [...] jag svarade inte på frågorna utan spelade dum "Jag vet inte" de fick leta svar på frågorna. Granska illustration – Ser det ut så här på riktigt. Noga att rannsaka illustrationerna. När boken var utläst åkte vi till xxx, eleverna hade förberett frågor, de hade mejlat [...], skrivit blogginlägg om det, får vi fota, får vi lägga ut bilder, pratade om upphovsrätt, åkte in intervjuade i grupper [...],

<p>Mats Åk 3</p>	<p>Jag tror att skolan måste känna att den är på riktigt för att vara viktig. Vi avkontextualiserar skolan för mycket, vi räknar inte av samma anledning som alla andra, vi förlorar syfte i skolan, det här är nyttigt för dig lilla vän, jag har svårt för det, fixar inte det, sätter mig inte ned och gör en andragradsekvation för att det är roligt . Hur ska vi göra då? Jobba med näringslivet hela tiden? Förresten kanske jag inte gillar näringslivet. <i>Vad behöver vi då för att det ska kännas på riktigt?</i> De behöver bli sedda och känna sig omtyckta, det är jävla viktigt, de behöver kommunicera med riktiga mottagare, om vi bjuder på möjligheten att någon annan ska titta på det så ställs arbetsuppgifter arbetssätt processer och produkter på sin spets. Någon kommer läsa det här.</p>
<p>Anna Åk 1</p>	<p>[...] sedan vet jag ju att elevernas motivation ökar, alltså det talas om ett lustfyllt lärande, lust för mig i det här sammanhanget handlar inte om att man ska ha rolig, lust för mig är kopplat till att det är meningsfullt och jag tror att det blir meningsfullt när man får riktiga mottagare på det man sysslar med. Att det inte bara är ett arbete som sätts upp på väggen i klassrummet eller i en bok. Utan att vi har haft möjlighet att påverka på olika sätt som i xxx-panelen, för det har vi. [...] eleverna själva som ska få recensera appar . Och genom den bloggen har vi fått kontakt med apputvecklare spelutvecklare, som har kommenterat på barnens texter.</p>

Kerstin formulerar hur medvetet hon upplever att hon har arbetat med utformningen av sina uppgifter för att skapa dialog och reflektion. Kerstins resonemang om att lära tillsammans återspeglar det sociokulturella perspektivet utvecklat under en ”analog” tidsålder och går därmed stick i stäv med Krokmarks tanke att analoga teorier om lärande skulle var mindre giltiga i digitala sammanhang.

Det arbetssätt Marianne beskriver bedömer jag ha släktskap med Vygotskij såväl som Dewey, Marianne beskriver att hon medvetet väljer att vara på elevernas kognitiva nivå genom att säga att hon inte vet svaret så att eleverna själva aktiveras att söka efter svar. Marianne nämner att de noga granskar illustrationer, vilket talar för att hon till skillnad från lärarna i Kjällanders undersökning, är uppdaterad och uppmärksammar och bedömer annat än bara text, med hänsyn till nya produktionskulturerna. Även Löfvings referenser till Dwecks ”steg-för-steg inställning” stämmer med det undersökande arbetssätt Marianne tillämpar, där hon agerar modell på så sätt hon inför eleverna inte vet svaren på deras frågor.

Mats uttrycker, i likhet med Dewey, att skolan måste ”vara på riktig för att vara viktig” och hur det kan förknippas med motivation. Mats betonar också vikten av att bli sedd och omtyckt, vilket stöds av Hall och Davisons slutsats att man inte ska förringa värdet av stöttande inlägg som inte uttrycker något innehåll, eftersom en positiv ton kan göra bloggen till en välkomnande plats att uttrycka idéer på. I likhet med Mats anger Anna vikten av att ha ”riktiga mottagare” och kopplar det till en upplevelse av att arbetet blir meningsfullt till exempel då hennes sjuåriga

elever kommunicerar på bloggen med spelutvecklare som är intresserade av att ta del av barnens åsikter.

6.1.3 Ursprungligt syfte med att arbeta med blogg

Tabell 3. Lärares upplevelse av sitt ursprungliga syfte med att arbeta med blogg

Lärare

Kerstin Gymnasiet	Jag ville visa fler vad mina elever gjorde hos mig, precis som man gör i förskolan. Det måste även gymnasiets föräldrar vara intresserade av, att se vad deras barn gör i skolan. Jag hade inte något intresse vare sig för tekniken eller internet eller verktyget. Tyckte inte, trodde inte att det skulle tillföra något annat än att man skulle kunna titta på skolarbetet.
Marianne Åk 4-6	[...]öppna upp klassrummet när de helt plösligt kan skriva o berätta vad de gör i klassrummet. Kan det bli så bra för mig (hade egen blogg), så kan det bli så bra för eleverna. Egentligen det. Det borde man kunna göra med eleverna också. Utifrån läroplanen ska vi jobba med moderna verktyg man skriva för andra mottagare än enbart läraren.
Mats Åk 3	Jag hade en idé om att bloggverktyg skulle gå att använda som jag använde läsprocesser, att man processade boken som man läste i undervisningen. Man försöker synliggöra lärandet i läsprocessen. Innan så skrev man i läsloggar. Bloggverktyget verkade bra för det gav en dimension till. Att man kan dela andras läsprocesser, inte bara dokumentera sin egen. Eller om man läser någon annans att det hela tiden finns en publik,
Anna Åk 1	Alltid varit tekniskt intresserad och intresserad av digitala verktyg. Ville vara à jour med vad som händer inom skolutveckling [...]. Det går inte att smita undan det digitala uppdraget. Och i en blogg får man in så många aspekter. Att eleverna skriver på datorer för att lära sig att läsa. Lärandet är transparent, vi synliggör vad vi gör i skolan, sedan vet jag ju att elevernas motivation ökar och att lärandet blir meningsfullt med riktiga mottagare.

En likhet är att alla fyra lärare upplever att de ville *visa upp* och *synliggöra* elevernas arbete i skolan när de startade blogg. Tre av lärarna nämner uttryckligen att de hade ett syfte att nå *andra mottagare än läraren, riktiga mottagare, en publik*. Troligen skulle även den lärare som inte explicit nämnde det även instämma i den avsikten, då detta får betraktas som underförstått att man visar upp något för en publik. Mats uttalande skiljer sig från de andras på så sätt att han främst nämner att han förutom att synliggöra hade tankar om att man kan *dela andras läsprocesser* det vill säga ta del av andras läsande och lärande förutom sin egen.

Anna kopplar vikten av att ha mottagare utanför klassrummet till elevers motivation.

Även om Anna inte nämner John Deweys namn kan man anta att hans teorier, som också avspeglas i läroplaner, är en del av alla lärares förförståelse. Tanken att ha *riktiga mottagare* och koppla det till motivation stämmer väl med Deweys formuleringar om att skolan ska ett egenvärde och representera livet som det levs i dag, samtidigt som barnen ses som aktiva individer. Kopplingen mellan riktiga mottagare och motivation stöds av många forskare

vilket bland annat Skarin och Folkesson med flera tidigare har slagit fast, vilket anges i denna uppsats litteraturstudie

Lärarnas syfte sägs vara att visa upp och synliggöra liksom att nå riktiga mottagare. Således handlar det om ett syfte att samspel med en publik utanför klassrummet. En lärare nämner som sitt syfte att kunna ta del av kamraters läsprocesser, vilket jag tolkar som att samspela med klasskompisar.

6.1.4 Pedagogisk utgångspunkt

Tabell 4 Lärares uppfattning om pedagogisk utgångspunkt

Lärare

Kerstin Gymnasiet	Jag tror starkt på att man lär sig mer tillsammans än man lär sig själv. Det... Olga Dysthe är min husgud. [...] Velat att samtalet i mitt klassrum inte bara ska pågå med mig och de elever som redan kan eller har förmågan att ha ordet i det offentliga rummet. Det har alltid varit en dröm att få ett samtal där elever pratar med varandra om det vi ska göra istället för att de pratar med mig eller förväntar sig att jag ska sitta inne med det rätta svaret.
Marianne Åk 4-6	Nej egentligen inte. Tror mycket på Vygotskij – lära tillsammans, inte jobba själv.
Mats Åk 3	Nej. Det finns intressanta aspekter i allt möjligt. Montessori och barnet i centrum, det är väl en trevlig floskel det är jättebra. Och portfoliopedagogik det är klart att det är skitbra, men blir det lite löjligt när man ska göra lite så här allmänrådande om det. Jag älskar att vi fotar och det är skitbra med Waldorf som gör allting själv och för hand, och nu tror man att det är så att vi gör allting digitalt, men så är det inte. Vi jobbar jättemycket med luddiga dockor och bygga av kartong och papp och så sedan fotar man det och gör film av det och skriver om det på webben.
Anna Åk 1	ASL att skriva sig till läsning - när det gäller läsinläring. Vår läroplan bygger ju på en socialkonstruktivistisk syn där vi ska samspela med varandra och lära i samspel med varandra. Vygotskij var ju i ropet för några år sedan. Kommunen har gått in i en En-till-En-satsning och vi pratar mycket om det omdefinierade lärandet. Blooms taxonimi finns med. Det funderar jag mycket på. De får var sin dator när de går i fyran.

Tre av lärarna nämner en förebild som speglar deras uppfattning om pedagogisk utgångspunkt. Två talar om Vygotskij, en nämner Olga Dysthe. Gemensamt för dessa förebilder är att de kan sorteras inom det sociokulturella perspektivet och föreställningen att människor lär sig och utvecklas i sociala praktiker. En av lärarna, Mats, säger sig inte ha någon särskild inspiratör. Dock anser jag att de tankar han uttrycker i föregående tabell om att, *dela andras läsprocesser*, det vill säga ta del av andras läsande och lärande, har en tydlig koppling till ett sociokulturellt perspektiv.

Att flertalet lärare, som intervjuats i denna undersökning kunde artikulera sina tankar om hur lärande går till, är olikt de internationella undersökningar, som Kroksmark refererat till, vilka visar att lärare ofta saknar det. Förklaringen kan vara att de intervjuade lärarna i denna undersökning inte är representativa för lärarkåren i allmänhet, då de alla har arbetat eller arbetar med blogg, Till skillnad från vad Kroksmark anför anser dessa intervjuade lärare att teorier, från till exempel Vygotskij är relevanta i ett digitaliserat lärande.

6.1.5 Självtändigt arbete – samarbete

Tabell 5 Självtändigt arbete - samarbete

Lärare

Kerstin Gymnasiet	<p>mycket av min undervisningstid går ut på att jag förmedlar information som sedan mina elever får uppgift att bearbeta, men det har gått till på olika sätt i olika projekt [...] Min bild av min funktion som lärare är att jag kan inte lära dem något. De måste själva lära sig. De måste själva ta sig igenom materialet och självständigt bearbeta det och självständigt ta ställning till det, så på så sätt är det en del av mitt arbete, på så sätt uppmuntrar jag självständigt arbete. Och självklart det är en av styrkorna tycker jag, det är att du kan individualisera med hjälp av en blogg som verktyg, jobba den elevens nivå. Se den elevens utveckling följa den elevens utveckling.</p> <p>Ja mina elever har aldrig lärt sig samarbeta i skolan förut. Med ett digitalt verktyg som en blogg fick de helt plötsligt syn på att man kunde använda andras infallsvinklar och själv bygga vidare på det. Det vill säga att man såg hur en annan resonerade kring vad den ekonomiska krisen var eller vad den innebar, gjorde att man också själv lättare kunde resonera kring det eller kring det han eller hon hade sagt och på så sätt att man samarbetade kring kunskap.</p>
Marianne Åk 4-6	<p>Det blir självständigt, jag har en mening med min undervisning, de jobbar självständigt, de är duktiga på att gå iväg att jobba med det de ska göra, Ska de göra ett blogginlägg så är det inte jag som styr innehållet. De skriver.</p> <p>Blir per automatik ett samarbete för de jobbar i grupper. Jobbar ytterst sällan själva, Det är om de skriver blogginlägg hemifrån. De jobbar annars i par eller tre personer, så det blir samarbete, det blir konflikter. Det tycker jag är en styrka, Jag skulle inte vilja att de satt själva tysta med en dator, det tycker inte jag ger någonting. Tror mycket på att samarbeta för det är i dialog med andra man utvecklas. Det gör vi vuxna och det gör barnen. [...] Vi har en 4-6:a. 4:orna kan inte lika mycket som de andra, de har bloggat mindre än de äldre. De yngre som kan mindre lär sig av de äldre. [...] Då måste eleverna hjälpa varandra. Också ett bra sätt att lära sig själv att hjälpa andra så att säga. De är i olika fas kan olika mycket av olika orsaker.</p>
Mats Åk 3	<p>Bästa lektionen är när jag hinner publicera uppgiften innan så att de kan sätta sig och jobba direkt vid I-paden när de kommer om de är sena, så att det är flextider, jag behöver inte upprepa mig, publicerar på flygelbarn.se, deras digitala klassrum, fredag morgon. Hoppas då att jag bara får de som inte läser instruktioner som kommer och frågar.</p> <p>De kan metadiskutera allt, de mejlar uppgifter o grejor till varandra, de delar svar, de jobbar jämt med medbedömande, det finns en metod som heter two stars and a wish, de läser varandras saker, matteuppgifter med mera, önska en utveckling förbättring, det gäller allting, mycket via blogg men mycket går via google docs</p>

Anna Åk 1	Allt vi gör jobbar vi i par. Det är enbart färdighetsträning i matte eller läsning som vi ibland jobbar enskilt. Annars är det min grundsyn i min pedagogik att man jobbar i par, det är i kommunikationen och i språkandet med andra som man lär o därför vill jag att de jobbar i par
--------------	---

En likhet mellan de intervjuade pedagogerna är att de alla säger att de uppmuntrar samarbete mellan elever och uttrycker att de ser dialogen i ett samarbete som viktig för lärande.

Gemensamt för dessa lärare som jobbar med blogg i undervisningen är också att de upplever att de har dragit nytta av bloggans transparens, det faktum att alla kan se och läsa varandras arbeten. Eleverna har, enligt lärarna, haft en chans att lära och se hur andra har gjort. Kerstin upplevde till och med att hennes elever lärt sig samarbeta i skolan för första gången tack vare bloggans transparens. De kunde bygga vidare på andras infallsvinklar och därigenom själv bättre resonera kring uppgiften. Eleverna i Kerstins gymnasiegrupp förefaller ha resonerat i dialog med varandra, tänkt själva och haft användning av kamraters tankar som språngbräda på bloggen. Mina associationer går – förutom till Dysthe och Bakhtin – även till den Sokratiska dialogen och hans frågor som ofta inte hade några givna svar utan kunde ofta utmynnas i obesvarade frågor.

I Mariannes åldersblandade klass upplever hon att eleverna hjälper varandra. De som kan mer lär de som inte kan. Det ser hon som en styrka, då de som lär ut samtidigt själva befäster sina egna kunskaper. Här kan man dra paralleller till såväl Lave och Wengers idéer om communities of practice som Vygotskijs tankar om den proximala utvecklingszonen. Utmärkande för Lave och Wengers tankar om utbildning i förhållande till en social praktik är att de lyfter fram att lärandet i en praktikgemenskap innebär en process, där en ny medlem först är perifer i gruppen för att sedan successivt inlemmas i ett ökat engagemang och högre grad av skicklighet och komplexitet. En community of praxis, kännetecknas bland annat av *en gemenskap* som engagerar medlemmarna i gemensamma aktiviteter där man hjälper varandra och delar information. Medlemmarna i gemenskapen är praktiker och utvecklar resurser i form av erfarenhet historier, verktyg och sätt att angripa problem i en delad praktik. Detta är tidskrävande och kräver kontinuitet, men å andra sidan kan fördelen vara att de kan ett långsiktigt organisatoriskt minne kan behållas och utvecklas samtidigt som medlemmar kan få en känsla gemenskap och tillhörighet vilket ger samhörighet i gruppen. En blogg som används kontinuerligt i den löpande undervisningen kan få denna funktion och Mariannes sätt att beskriva arbetet talar för att det så i hennes klass.

Mats beskriver hur hans elever är vana att dela det mesta, metadiskutera och kommentera varandras arbeten öppet via bloggen eller till exempel Google docs. På så sätt verkar även de ha utvecklat en community of practice, en praktikgemenskap. Mats nämner att han ibland använder bloggen som publiceringsverktyg för sina uppgifter, vilket göra alla kan börja jobba direkt och att han vinner tid och slipper upprepa sig.

När det gäller självständigt arbete nämner Kerstin bloggans fördel utifrån att du kan individualisera med hjälp av en blogg. Denna möjlighet till individualisering och att få arbeta i egen takt vid IT-användning nämns också i Skarins rapport och om internationell forskning.

6.1.6 Ömsesidig bedömning och respons på texter/bilder

Tabell 6 Respons på varandras arbete

Lärare

Kerstin Gymnasiet	Det finns moment i vissa uppgifter som handlar om att ni ska skapa tillsammans, ni ska diskutera tillsammans och då handlar de om att lyssna på de andra och faktiskt ta till sig vad de säger och försöka värdera det och självklart ingår det då någon form av respons men jag tycker att det är ett samtal [...]. För mig som svensklärare har reponarbete varit mycket fokus kopplat till vad är bra vad är dåligt? Alltså eleverna har ofta kopplat respons, själva begreppet respons till att man jobbat med att den här texten är bra för att du har skrivit bra meningar, eller lärarens respons på en text är många gånger fokuserad på form snarare än på innehåll [...] för mig är innehållet centralt.
Marianne Åk 4-6	Till och från, skulle vilja mer än jag gjort om jag tittar tillbaka. I xxx-panelen (<i>den senaste</i>) är det mycket fokus på respons. Har märkt att eleverna inte är så bra på att ge kommentarer. Eleven kan säga ”Vilken bra film, vilken intressant text” Eleverna behöver öva på det - Hur jobbar man med konstruktiv kritik. Det har växt fram, jag har blivit mer och mer medveten. Idag hade jag varit tydligare. Ibland har det varit enbart egna inlägg men om man ska kommentera så gäller det alla.
Mats Åk 3	De ger respons på varandras grejor två-tre gånger per dag cirka fem minuter. Läs fem andra monster (<i>en berättelse var och en skriver</i>) kommentera varandras styrkor och svagheter. [...]. En boksummering, en riktig recension, en riktig recension, inte en resumé, en reflektion vad handlar det här om vad gård et att applicera på i livet, läsa det metadiskutera andras i kommentarsfälten, alla skulle kommentera varandras boksummeringar, styrt typ två styrker, likheter skillnader i det i eget arbete, om du skulle göra en ny recension idag vad skulle du sno idag?
Anna Åk 1	Kan det göra, inte på allt vi gör. Ibland kan jag ge specifika nu vill jag att ni ska kommentera. Vi jobbar väldigt inriktat mot I-padpanelen. Nu har vi en kommentarvecka [...] hos oss i ettan ska det vara positiva kommentarer, kanske en fråga. Det är faktiskt några grabbar som jag hjälpt starta egna privata bloggar, och då har de sagt, men när får jag mina kommentarer? Om du tycker att det är viktigt med kommentarer då får du tänka på att också ge kommentarer,

En likhet är att alla lärare säger att de har haft med någon form av kamratrespons i sina uppgifter. Dock reserverar sig Kerstin mot ordvalet respons och menar att hon vill ha ett samtal att eleverna ska diskutera ett innehåll i första hand.

Marianne uttrycker att hon vill utveckla sina elevers förmåga att ge konstruktiv kritik eftersom hon har sett att elevernas kommentarer inte är så innehållsrika. Mats däremot berättar om hur han dels ber sina elever att kommentera varandras styrkor och svagheter, dels ber dem att göra en reflektion i sina boksummeringar, inte en resumé. Anna ber sina elever att ge varandra positiva kommentarer eller kanske en fråga på bloggen. Hon nämner i förbigående ”hos oss i ettan” vilket jag tolkar som att hon ser förmågan att ge kommentarer som ett långsiktigt projekt som utvecklas i takt med elevernas ålder och mognadsnivå.

6.1.7 Stöd av kritisk reflektion

Tabell 7 Kritisk reflektion

Lärare

Kerstin Gymnasiet	Genom ett tillåtande klimat, genom att påvisa att det finns mängder m perspektiv som kan och bör visas. Genom att elevernas arbete kommer till att kunna användas som källor, trovärdighet som skapare, och medvetenhet om att det eleverna gör i skolan kan användas av andra, är en utgångspunkt för ett kritiskt samtal, reflektion.
Marianne Åk 4-6	Källkritik. Vara kritisk, att man reflekterar, när man jobbar på webben måste man vara kritisk, det göra man när man jobbar med blogg och det gör man när man producerar.
Mats Åk 3	Tror att jag varit inne på det redan. Om man ser sig själv som producent hela tiden så kommer det att betyda att det finns producenter på andra ställen, att allting har en producent och man ser sina kompisar som producenter, vem har skrivit det här? Det är en naturlig fråga -och du har skrivit det här, man vet hur rösten bakom låter, och hur låter rösten bakom <i>det här</i> då?
Anna Åk 1	Det jag varit inne på med källkritik, det har redan kommit in i ettan, jättebra, vilka källor kan vi använda på internet? Är det mer sant för at det står i en bok hur gör vi för att ta reda på en hemsida är trovärdig? Och bilder, upphovsrätt kommer också in. En etta sade jättegulligt: ”Jag ska skriva om isbjörnar hemma. Vad heter den där sidan där man får låna bilder gratis?” Hon hade redan förstätt.

En likhet i de intervjuade pedagogernas svar är att alla nämner arbetet med källor, som blir en konsekvens av att de själva publicerar sig och är producenter på internet. På så sätt menar de samstämmigt att eleverna lär sig att förstå och tänka kritiskt kring källor och trovärdighet.

Kerstin nämner också ett tillåtande klimat som en viktig komponent i att stödja kritisk reflektion, och hennes resonemang ligger nära Hall och Davisons slutsats om värdet av stöttande kommentarer, se resonemanget under föregående tabell.

6.1.8 Metakognition på bloggen för elever och lärare

En fråga som inte ställdes på intervjuerna men som framkommit som en intressant aspekt i litteraturstudien och vid analysen av materialet i intervjustudien är metakognition. Med en metakognitiv hållning refereras här till den förklaring här Ingvar Lundberg, professor i psykologi, gett på Nationalencyklopedins internetutgåva innebärande att man fortlöpande kan fråga sig: "Vad håller jag på med? Hur gör jag det? Hur bra/dåligt går det? Hur skall jag gå vidare?" (Lundberg, I, metakognition, NE). Metakognition kan användas både av elever och lärare.

Tabell 8 Metakognition på bloggen

Lärare

Kerstin Gymnasiet	[...] mina elever har gjort grupparbeten när de gjort sin romananalys som resulterat i en webbplats, romansamtal med hjälp av bloggar, analysför djupningsarbeten med hjälp av bloggar, individuella analyser som redovisas på blogg med text och bild på en blogg, enkla skrivuppgifter, reflekterande uppgifter, utvärderingar [...] Alla skulle besvara alla frågor. Frågan kunde vara: Vad är en ekonomisk kris? Alla skulle svara och förhålla sig till sitt eget svar. [...] skolan är konstigt konstruerad i min uppfattning tror inte att det finns ett svar finns många svar, många rätt
Marianne Åk 4-6	Lärare och rektorer har frågat eleverna saker i bloggen Hur jobbar ni, vi ska starta en blogg, vad ska man tänka på? Många har varit i kontakt med mina elever. [...] Jag är så att jag kastar mig ut i saker och sedan lär jag mig med eleverna, och det tycker jag är intressant. Utvecklar sitt eget tänk i projektet i undervisningen. Jag kör på lär mig med dem. Nej du är lärare kan allting – nej men så är det inte, jag lär mig också, eleverna kan sådant som inte jag kan – det är det som är grejen
Mats Åk 3	Skolan är viktig och på riktigt för mina elever. Här och nu och sedan också de fattar att de kan gå tillbaka och läsa det de gjort. Vi ska sitta sista veckan och gå igenom allt, varenda inlägg. [...]sista veckan då ska vi gå igenom vartenda inlägg. Även misslyckande lär man sig på, och fram för allt lär sig även ungarna på misslyckade uppgifter det. Vi vill ofta vara så duktiga som lärare det är en sjukdom hos lärare.
Anna Åk 1	Jobbat ganska inriktat med det (<i>metakognition</i>) på något sätt. Har någon app som heter voice thread, där får de i appen reflektera kring vad är det som vi har ritat på den här bilden, varför har vi gjort det, vad har du tränat vad har du lärt dig [...] Jag vill bli duktigare på den tekniska biten, behöver också reflektera över min lärarroll hur jag förhåller mig och ställer mig till olika saker [...] det handlar bara om att kasta sig ut att våga tro på eleverna som producenter att de kan och vill.

Alla lärare har på något sätt utnyttjat bloggen till metakognition. Kerstin nämner att hon låtit elever göra utvärderingar på bloggen och hon har också bett elever att ”förhålla sig till sina egna svar”. Mariannes elever har fått frågor från lärare och rektorer om vad man ska tänka på när man gör blogg. Mats går tillsammans med sina elever igenom alla blogginlägg, vilket jag tolkar som en slags utvärdering, en slags metakognition. Annas elever använder en app som gör att de får reflektera om sitt lärande på bloggen.

En likhet är att alla fyra lärarna visar att de inte tycker att de behöver kunna allt utan att de lär sig med eleverna. Det rimmar väl med den ”steg för steg för steg-inställning” som refererats av Christina Löfving tidigare i uppsatsen. Personer med ”steg för steg-inställningen” är enligt undersökningar mer benägna att ta risker, då dessa ses som utmaningar och ett naturligt sätt att lära sig. Att inte kunna ännu är bara ett steg på vägen till att kunna. Med detta tankesätt lär sig både lärare och elever och pedagogen är också modell genom att visa att alla kan lära sig nya saker.

6.1.9 Koppling till mål i läroplan, ämnesplan och kursplaner

Tabell 9 Koppling till läroplan

Lärare

Kerstin Gymnasiet	Typ hela Svenska B, Samhällskunskap B, internationella relationer, Svenska C. Jobbar inte med några andra mål, finns inga andra mål. Kan uppnå alla mål med det här verktyget, lite svårt med muntlig framställning närvarande i rummet utbyta erfarenheter. Man kan spela in samtal lägga på nätet om man vill. Jag jobbade mycket med litteraturbearbetning via bloggarna. Men analysfärdigheterna de var ju grymma på sånt, aldrig haft bättre analytiker.
Marianne Åk 4-6	Jobbar med läroplanen – inget annat syfte med allt jag gjort. Kolla min om-sida på webben. Som lärare måste jag kunna min läroplan, inte bara för att. Jag ska veta syftet, förmågor och så, för mig är det jätteviktigt. Jag brukar säga att lärare brukar bära med sig sina lärarkalendrar, men de borde bära med sig sin läroplan lite mer och läsa och verkligen kunna den. <i>I så fall, vilka och på vilket sätt?</i> Lgr 11 – kunskapssökande, kommunikation, skapande, lärande.
Mats Åk 3	Kolla här, förlåt, jag tycker inte om den där frågan. Inte mer än någon annan lärare. Jag är helt säker på att min undervisning är riktad mot samma mål som xxxx och vice versa, förhoppningsvis. Jag måste ju göra det, jag måste ju stödja mig på Lgr 11. Vi har inga styrdokument som säger att vi ska jobba med I-pads, lika lite som papper och penna.
Anna Åk 1	Det högsta målet måste alltid vara läroplanens mål, en högre målpuppfyllelse. Bisak är att det är ett lustfyllt lärande transparens, det primära målet. [...] Vill bli duktigare på de Big Five, om det bara så är en app eller ett temaområde. Att verkligen för mig själv och föräldrarna och eleverna belysa ännu mer, även om de bara är åtta år då, vilka förmågor vi egentligen tränar. Att sätta in det, kan jag få in det i varje sak vi gör [...] Han (<i>Göran Svanelid</i>) har lyft fram

vilka förmågor, han ser otroligt många som finns, och valt ut fem som finns i alla ämnen i varierad grad. Kommunikativa förmågan, metakognitiva förmågan, förmågan att få in begrepp. Absolut inga som helst problem att få in alla Big Five när du bloggar [...]

En likhet är att alla lärare säger att de arbetar mot läroplanens mål på ett övergripande plan. Några talar om det med entusiasm. Annas uttalande om de ”big five” syftar på Göran Svanelids analys av Lgr 11, som utmynnat i slutsatsen att fem förmågor skulle vara de viktigaste eftersom de återfinns i respektive ämnes kunskapskrav (Svanelid, 2011). De fem förmågorna Anna refererar till är analysförmåga, kommunikativ förmåga, metakognitiv förmåga, förmåga att hantera information samt begreppslig förmåga.

6.2 Sammanfattning intervjustudien och beskrivningskategorier

Gemensamt för lärarna i studien är att de uttrycker, mer eller mindre explicit, att de är starkt influerade av det **sociokulturella perspektivet**, som innebär att människan lär sig i samverkan med andra, i samtal och dialog med andra, gärna i en aktivitet i ett socialt sammanhang. Detta framgår i ett flertal tabeller men kanske främst i tabellerna 1 till och med 4. Att de valt att arbeta med blogg och fortsätter att göra det, vittnar också om att de värderar den sociala praktiken, kommunikationen med ”riktiga” mottagare som bloggen kan föra med sig.

Gemensamt för lärarna i studien är också att de alla beskriver att de samspelar och försöker skapa kommunikation och dialog i det konkreta arbetssättet på bloggen, om än på olika sätt. Läraren till de äldsta eleverna, Kerstin, upplever att hennes elever aldrig har lärt sig samarbeta i skolan förrän med det digitala verktyget blogg som gjorde att de insåg att de kunde använda andras infallsvinklar och bygga vidare på dem. Detta verkar ha möjliggjorts av Kerstin beskriver att hon utformat autentiska frågor som det inte fanns ett enkelt svar på. Kerstin urskiljde sig också på så sätt hon uttryckte att hon var negativ till ordet *respons* utifrån att hon kopplade ordet till att elever slentrianmässigt kommenterar varandras arbeten utifrån att något är bra eller dåligt. Kerstin var noga med att påpeka att hennes mål var att få eleverna att *diskutera ett innehåll*. En annan av lärarna, Marianne med elever i mellanstadieålder, visar genom de uppgifter hon utformat att hon gjort bloggen till en kommunikationskanal mot omvärlden genom att konsekvent be författare, experter, rektorer och andra att kommunicera

med eleverna via klassens blogg. Denna lärare nämner själv att hennes elever behöver bli bättre på att ge varandra *konstruktiv kritik* och kommentera innehållet i varandras arbeten, så att det inte stannar vid att vara kommentarer i stil med att något är bra eller dåligt.

Gemensamt för alla lärare är att de anser att bloggen stödjer *kritisk reflektion* genom att de som en konsekvens av publicering på bloggen och rollen som producenter arbetar med att reflektera kring källor. De menar att det gör att eleverna lär sig att tänka kritiskt kring källor och trovärdighet. Två av lärarna nämner explicit att ett *tillåtande klimat* är viktigt för att eleverna ska våga uttrycka sina tankar och reflektera öppet. Min bedömning är att även de andra två lärarna har samma uppfattning även om det inte artikuleras specifikt. Aspekten *metakognition på bloggen* är en kategori som tillkommit vid analysen av intervjuerna. Alla lärare uppger att de på olika sätt haft användning av det på bloggen. Till exempel har det inneburit utvärdering på bloggen, att eleverna ska förhålla sig till sina egna svar, att elever har på bloggen har förklarat för andra vuxna hur de arbetar med blogg i sin klass, eller att de använder en applikation som gör att de får beskriva och förklara hur de har arbetat på bloggen. En likhet mellan lärarna är också att de alla ger uttryck för att de inför eleverna *inte tycker att de behöver kunna allt* utan visar eleverna att de också ständigt lär sig nya saker. Detta ser jag som en reflekterande aspekt som kan sorteras in under metakognition och som speglar dessa lärares kunskapssyn.

Samtliga fyra lärare i intervjustudien upplever att de kopplar arbetet mot bloggen mot mål i läroplanen, ämnesplan och kursplaner och några hänvisar till sina webbsidor där de formulerat sig i frågan. En av lärarna säger så här ”Jag måste ju stödja mig på Lgr 11. Vi har inga styrdokument som säger att vi ska jobba med I-pads. Lika lite som med papper och penna.”

6.2.1 Beskrivningskategorier av samspel och reflektion på blogg

I intervjustudien har jag identifierat följande beskrivningskategorier utifrån frågeställningen om blogg i undervisningen kan stödja socialt samspel, dialog och reflektion elever och i så fall hur.

I intervjuerna, de redovisade tabellerna och i den anslutande diskussionen har särskild fokus riktats mot aspekten socialt samspel samt kritiskt reflektion på bloggen. Detta har utmynnat i beskrivningskategorierna **kunskapssyn** (i det här fallet lärarnas gemensamma sociokulturella

perspektiv), samt fyra olika nivåer av reflektion på bloggen. De fyra nivåerna av reflektion som identifierats är **enkel respons** innebärande enkla ytliga kommentarer om att något är bra eller dåligt, **konstruktiv kritik** innebärande att responsen motiveras i stil med ”*det här var bra för att*”, eller ”*jag skulle vilja veta mer om xxx*”, **dialog om ett innehåll** i betydelsen att minst två personer deltar i en diskussion om ett undervisningsinnehåll och slutligen **metakognition** som kan omfatta både lärare och elever då de reflekterar, eller inte reflekterar sitt eget lärande på bloggen

7 Resultatsammanfattning och diskussion

7.1 Resultatsammanfattning

Resultatet utifrån frågeställningarna i denna uppsats sammanfattas kort nedan:

Frågeställningar:

Är sociokulturella pedagogiska teorier, utvecklade före IT-revolutionen, gångbara när lärare låter elever arbeta i digital miljö som till exempel blogg i undervisningen?

Enligt litteraturstudien är svaret ett tydligt ja från flertalet, även om Tomas Kroksmark, professor i pedagogiskt arbete, har andra tankar.

Enligt Dysthe, Folkesson, Löfving och Prensky är sociokulturella teorier mycket användbara i digitala undervisningssammanhang. De ger talrika konkreta exempel på hur samarbete mellan elever kan ske med hjälp av till exempel blogg för att öka elevers inläring och flera refererar explicit till sociokulturella pedagogiska teorier.

Kroksmark anför dock att teorier utvecklade under den analoga tidsåldern skulle vara mindre relevanta i den digitala världen på grund av oändlig möjlighet till information och kommunikation. Kjällanders avhandling om elevers interaktion och meningskapande när de använder digitala läresurser, visar att svenska lärare i praktiken ofta låter eleverna arbeta enskilt, utan att ha planerat ett samarbete i utformningen av uppgifterna i digital miljö.

Enligt intervjustudien är sociokulturella teorier högst gångbara vid arbetet med blogg, då samtliga fyra intervjuade lärare gav uttryck för att arbeta i sociokulturell anda, innebärande att lärarna lade upp sin undervisning och sina uppgifter så att eleverna samarbetade och kommunicerade med varandra och omvärlden, som en bärande del i undervisningen.

Kan blogg i undervisningen stödja socialt samspel, dialog och reflektion och i så fall hur?

Enligt litteraturstudien är svaret ja. Att ge elever autentiska uppgifter som inte har några givna svar och be dem att reflektera kring dessa på bloggen har visat sig gynna samspel, dialog och reflektion enligt en underökning. Att lära elever att samarbeta göra dem medvetna om dialogens och samspelets betydelse i läroprocessen är också något som kan gynna lärande enligt samma underökning. Om kommunikationen i den elektroniska diskussionen fördelades

symmetriskt mellan deltagarna kring den autentiska uppgiften som ska lösas kan det också vara gynnsamt för ökad dialog och reflektion. En undersökning visar att de flesta kommentarer som publiceras av studenter är stöttande utan någon specifik koppling till innehållet i undervisningen. Dock anges att dessa kommentarer ändå kan ha ett värde, då de gör bloggen välkomnande för kommunikation. Kommentarer som uttrycker motsatt åsikt i en positiv ton bedömdes vara mest värdefulla. När lärarutbildare själva agerar modeller på bloggen och öppet vågar reflektera kring sin egen undervisning blev effekten att studenterna utvecklade sin egen metakognitiva förmåga på bloggen vilket var positivt för inläringen.

Enligt intervjustudien är svaret ja då samtliga intervjuade lärare upplevde att arbetet med blogg i undervisningen innebar socialt samspel och samarbete. Reflektion och dialog på bloggen förekom också på olika sätt, vilket bland annat illustreras av beskrivningskategorierna kunskapssyn, enkel respons, konstruktiv kritik, dialog om ett innehåll och metakognition (reflektion om det egna lärandet) på bloggen. Därutöver uppgav alla lärare att arbetet med bloggen stödjer elever att kritiskt reflektera kring källor i och med att eleverna själva blir producenter och därmed källor när de publicerar sig på bloggen.

Kopplar lärarna sina upplägg till mål i läroplaner och kursplaner?

Utifrån litteraturstudien är det tveksamt om lärare i allmänhet i Sverige, som jobbar i digital miljö, kopplar sina upplägg till mål i kursplaner och läroplaner. Enligt Kjällanders avhandling blir många elever lämnade ensamma och får själva bestämma kring de didaktiska frågorna vad, hur och varför. Detta kan enligt såväl Dysthe som Löfving med referens till Peter Gärdenfors, bero på den piagetanska tanken att läraren inte ska lägga sig i för mycket, och detta synsätt har blivit kritiserat för att det kan innebära att elever lämnas ensamma

Lärarna i intervjustudien uppger alla att de upplever att de kopplar sin undervisning till målen i läroplaner och kursplaner, vilket redovisas i varierande grad.

7.2 Litteraturstudien - diskussion

Resultatet av en sammanställning av europeiska studier om IT-användning i skolan före år 2007 visar bland annat på en positiv utveckling av samarbete i grupp. För att till exempel denna fördel ska inträffa, anges att arbetet med IT måste knyta an till en pedagogisk idé. Några svenska forskares undersökningar om En-till-En-miljöer respektive digitala lärresurser,

publicerade 2011, visar dock att elever i Sverige ofta arbetar enskilt vid arbete vid datorer . En av de svenska forskarna Tomas Kroksmark har i en artikel framfört att analoga pedagogiska teorier av till exempel Dewey och Vygotskij skulle kunna vara mindre användbara i en digital lärandemiljö. Denna ståndpunkt motsägs av bland annat av Olga Dysthes analys av en nätmedierad asynkron diskussion samt det dialogiska perspektiv på lärande hon refererar till. När det sociala mediet blogg används i undervisningen förefaller det sociokulturella perspektivet, utvecklat före den digitala tidsåldern, vara högst användbart i den digitala värld som en blogg kan sägas tillhöra.

En undersökning visar att mer dialog och reflektion kan uppstå mellan studenter, då blogg används i undervisningen, om man utformar autentiska uppgifter, vilka kräver komplexa svar. Av det skälet bör studenter och lärare få kunskap om dialogens och samspelets betydelse i lärprocessen. Därför bör studenter uppmanas att skriva egna inlägg och ge kommentarer till studiekamraternas inlägg. Författaren till undersökningen menar att dialog har betydelse för inläring oavsett om den sker via internet eller i ett vanligt klassrum. Undersökningar visar också att de flesta inlägg som publiceras på bloggen i undervisningen brukar vara positiva utan att särskilt kopplas till innehållet i undervisningen. Dessa kommentarer konstateras ändå kunna vara betydelsefulla, då de gör bloggen inbjudande att uttrycka tankar på. Kommentarer med motsatt åsikt och som uttrycks i en positiv ton bedömdes vara mest värdefulla. I en undersökning visas hur lärarutbildare själva reflekterat kring sin egen undervisning på bloggen, vilket resulterade i att lärarstudenterna utvecklade den egna metakognitiva förmågan och vågade reflektera öppet om sin egen lärprocess på bloggen.

7.3 Intervjustudien - diskussion

Intervjustudien med de fyra svenska lärare som låter sina elever blogga i undervisningen, visade att samtliga ger uttryck för att ha en sociokulturell syn på lärande, i betydelsen att lärande gynnas av samspel och dialog i sociala praktiker. Det betyder att lärarna i intervjustudien inte kan ses som representativa för lärarkåren i Sverige i stort, som enligt svenska forskare inte kan artikulera sin pedagogiska hemvist och ofta låter eleverna arbeta enskilt, utan att ha planerat ett samarbete i utformningen av uppgifterna. Samtliga intervjuade lärare i denna studie upplever att de uppmanat eleverna att samspela med varandra. Eleverna sägs ha blivit ombudade att kommentera varandras arbeten, om än på en nivå som varierade i komplexitet, vilket troligen beror på den stora åldersdifferensen. Alla lärare angav att

bloggen stödjer kritisk reflektion på så sätt att eleverna lär sig att tänka källkritiskt när de själva blir producenter på bloggen. Därutöver framkommer det att bloggen används till att utveckla elevernas metakognitiva, förmåga eftersom eleverna, enligt lärarna, reflekterar över sitt lärande på bloggen.

Slutligen har intervjustudien kondenserats till fem beskrivningskategorier utifrån frågeställningen om blogg i undervisningen kan stödja socialt samspel, dialog och reflektion och i så fall på vilket sätt. Detta har utmynnat i beskrivningskategorierna kunskapssyn, enkel respons, konstruktiv kritik, dialog om ett innehåll samt metakognition.

7.3 Förslag till framtida forskning

Det vore spännande med en studie som undersöker lärares kunskapssyn i förhållande till valt arbetssätt med IT i undervisningen kopplat till elevernas studieresultat. Det vore också spännande med en studie huruvida lärare som reflekterar sitt eget lärande öppet inför eleverna kan förbättra studenternas utveckling och resultat. För närvarande pågår forskningsprojektet Unos uno, som finansieras av SKL, Sveriges Kommuner och Landsting och deltagande kommuner. Under 2010 till och med 2013 följs ett antal skolor i hela Sverige och enligt projektets webbsida är målet ”att efter avslutat projekt ha identifierat vilka effekter genomförandet av en dator en elev har haft på elevs lärande och utveckling, pedagogers roll och arbetssätt samt se hur elevs resultat i skolan har påverkats.” (<<http://unosuno.blogspot.se/2010/10/forskare-utvalda.html>>)

8 Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor

Bergström, G. & Boreus, K, (red), (2005) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Studentlitteratur AB, Lund

Deng, Liping, & Yuen (2011), Allan H.K. "Towards a framework for educational affordances of blogs environments: The value of the blog as a tool for reflective learning and peer support.". *Science Research* 29, 163-187.

Dahlgren, L O, & Johansson, K, (2011). "6 Fenomenografi". I: Fejes, A, Thornberg, *En handbok i kvalitativ analys*. R Liber, Stockholm

Dewey, John (2005). "Mitt pedagogiska credo". I: *Individ, skola och samhälle* Bokförlaget Natur och Kultur, Falköping

Dysthe, Olga (2003) *Dialog, samspel och lärande*. Studentlitteratur, Lund

Greczanik, Liza (2007). *Bloggen möter undervisningen – konkreta metodiska tips*. Natur och kultur . Stockholm

Folkesson, AM, (2004) *Datorn i det dialogiska klassrummet*, Studentlitteratur, Lund

Hall, Hazel & Brian Davison (2007) "Social Software as support in hybrid learning environments: The Value of the blog as a tool for reflective learning and peer support." *.Library & Information Science Research* 29 (2007) 163-187.

Kjällander, Susanne (2011). *Designs for Learning in an Extended Digital Environment. Case Studies of Social Interaction in the Social Science Classroom*. Doctoral Thesis in Didactic Science at Stockholm University.

Kroksmark, Tomas, (2011) "Lärandets Strechadet. Lärandets digitala mysterier i en till en miljöer i skolan". *Didaktisk tidskrift* Vol 20, No 1.

Kvale, S. och Brinkmann, S, (2009), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur.

Lave, J. & Wenger, E. (1991) *Situated Learning: Legitimate peripheral participation*, Cambridge University Press

Lindström, Lars, (2005) "Sokrates och samtalskonsten". I: Forsell, Anna (red.) *Boken om pedagogerna*. 5:e uppl. Liber. Stockholm

Löfving, Christina (2012). *Digitala verktyg och sociala medier i undervisningen: så skapar vi en relevant skola utifrån Lgr 11*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Olsson, H., Sörensen, Stefan. (2008). *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber.

Prensky, Marc (2010) *Teaching Digital Natives. Partnering for Real Learning*, Thousand Oaks, Calif. : Corwin.

Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Sundgren, Gunnar (2005) ”John Dewey – reformpedagog för vår tid?”. I: Forsell, Anna (red.) *Boken om pedagogerna*. 5:e uppl. Liber. Stockholm

Säljö, Roger, (2005) ”L.S Vygotskij – forskare, pedagog och visionär” i Forsell, Anna (red.) *Boken om pedagogerna*. 5:e uppl. Liber. Stockholm

Yang, Shih-Hsien (2009) “Using blogs to enhance Critical reflection and Community of Practice” *Educational Technology & Society*, 12 (2). 11-21.

Internet

Lundberg, I, metakognition NE SKOLA, Nationalencyklopedin (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.ne.se/metakognition> (2012-06-28)

Regnéll, H, Sokrates. NE SKOLA, Nationalencyklopedin (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.ne.se/lang/sokrates/311189>>, Nationalencyklopedin, (2012-06-24)

Skarin, T. (2007). *Effektivt användande av IT i skolan: Analys av internationell forskning*. Myndigheten för skolutveckling, Tillgänglig: http://www.skolverket.se/2.3894/publicerat/2.5006?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D1906 (2012-08-20)

Smith, M.K. (2003, 2009) *Communities of practice*, the encyclopedia of informal education, Tillgänglig: http://www.infed.org/biblio/communities_of_practice.htm (2012-08-20)

Svanellid, G *Lägg krutet på The Big 5*, Pedagogiska magasinet 2011-11-08 (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.lararnasnyheter.se/pedagogiska-magasinet/2011/11/08/lagg-krutet-pa-big-5> (2012-08-20)

Ulrika Zaccheus, 5 april 2012, *Trots digital satsning i många kommuner*
"Ökande teknikklyftor i skolorna", (Elektronisk) Tillgänglig:
<http://svt.se/1.2764286/okande_teknikklyftor_i_skolorna> (2012-08-20)

Örebro universitet, (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://unosuno.blogspot.se/2010/10/forskare-utvalda.html>> (2012-08-20)

Bilagor

Bilaga 1, Intervjufrågor version 1

Intervjufrågor

Frågor i parentes är tänkta som eventuella följdfrågor beroende på hur samtalet blir.

Frågor i fetstil planerar jag mejla i förväg till de jag intervjuar.

Hur kommer det sig att du började jobba med bloggtidning/webb?

Hur jobbar du/har du jobbat konkret med blogg/webbtidning i undervisningen?

Vilken typ av uppgifter används/har använts?

Varför valdes dessa uppgifter?

Hur mycket av lektionstiden arbetar eleverna självständigt?

Hur mycket lektionstid är lärarstyrd?

(Ingår det i upplägget att elever bedömer och ger respons på varandras texter/bilder?)

(På vilket sätt, hur ofta?)

Uppmuntrar du eleverna till självständigt arbete?

Uppmuntrar du eleverna till att samarbeta?

(Hur gör du med elever som inte vill publicera sin text?)

(Behövs tillstånd från föräldrar vid publicering?)

(Samarbetar ni i ämnesövergripande arbete kring webbtidningen/bloggen?)

(Varifrån fick du inspiration att arbeta med webbtidning/Blogg i undervisningen?)

Är du inspirerad av någon särskild pedagogik eller pedagogisk modell?

(Vad upplever du att eleverna lär sig?)

(Vilka förmågor tycker du att eleverna utvecklar?)

Har du kopplat uppläggen till några särskilda mål i läroplan, ämnesplan och kursplaner?

I så fall, vilka och på vilket sätt?

Till sist:

Vad vill du uppnå med att jobba med webbtidning blogg?

Bilaga 2 Intervjufrågor version 2

Intervjufrågor

Frågor i parentes är tänkta som eventuella följdfrågor beroende på hur samtalet blir.

Frågor i fetstil planerar jag mejla i förväg till de jag intervjuar.

Hur kommer det sig att du började jobba med bloggtidning/webb?

Hur jobbar du/har du jobbat konkret med blogg/webbtidning i undervisningen?

Vilken typ av uppgifter används/har använts?

Varför valdes dessa uppgifter?

Hur mycket av lektionstiden arbetar eleverna självständigt?

Hur mycket lektionstid är lärarstyrd?

(Ingår det i upplägget att elever bedömer och ger respons på varandras texter/bilder?)

(På vilket sätt, hur ofta?)

Uppmuntrar du eleverna till självständigt arbete?

Uppmuntrar du eleverna till att samarbeta?

Vilken är din roll i bloggprocessen? Aktiv? Passiv?

Förändras din pedagogik eller ditt lektionsupplägg under olika faser i bloggprocessen?

Behöver eleverna olika typer av hjälp och stöd från dig som lärare under olika delar av processen?

(Hur gör du med elever som inte vill publicera sin text?)

(Behövs tillstånd från föräldrar vid publicering?)

(Samarbetar ni i ämnesövergripande arbete kring webbtidningen/bloggen?)

(Varifrån fick du inspiration att arbeta med webbtidning/Blogg i undervisningen?)

Är du inspirerad av någon särskild pedagogik eller pedagogisk modell?

(Vad upplever du att eleverna lär sig?)

(Vilka förmågor tycker du att eleverna utvecklar?)

Har du kopplat uppläggen till några särskilda mål i läroplan, ämnesplan och kursplaner?

I så fall, vilka och på vilket sätt?

Vilka möjligheter har du till utveckling av din roll som lärare när du använder blogg i undervisningen?

Vilka är framgångsfaktorerna när du jobbat med blogg i undervisningen?

Vad har varit svårast?

Hur kan en blogg stödja kritisk reflektion?

Till sist:

Vad vill du uppnå med att jobba med webbtidning blogg?

Bilaga 3

En fråga om er pågående granskning

Inkorgen ✕

Ann Nordström 14 maj

till linda.kallman

Hej,

I en artikel publicerad på SVT:s webbplats den 5 april 2012 - 06:08 anges följande i ingressen:

"En dator till varje elev och lärare. Det är målet för allt fler kommuner. Men samtidigt visar en granskning som Skolinspektionen just nu sammanställer att det går trögt att få i gång användningen av tekniken."

Vad jag förstår är inte granskningen klar. Kan du bekräfta att SVT:s slutsats från granskningen stämmer?

http://svt.se/1.2764286/okande_teknikklyftor_i_skolorna

Jag vill försäkra mig om källan, då jag skriver en C-uppsats som angränsar till ämnet.

Mvh,

Ann Nordström

Linda Källman Linda.Kallman@skolinspektionen.se 15 maj

till mig

Hej Ann!

Det stämmer att vi har börjat sammanställa resultaten från en granskning av IT-användningen i skolan och att de preliminära resultaten pekar mot den slutsats som nämns i SVT:s reportage. En övergripande rapport kommer att publiceras under hösten, men det finns lite delresultat att ta del av. Granskningen hade/har nämligen ett lite speciellt upplägg då den ingår i fyra andra projekt, som utgör kvalitetsgranskningar av enskilda ämnen – NO i årskurs 1-3, idrott och hälsa i årskurs 4-6, läsundervisning inom ämnet svenska i årskurs 7-9 och religionskunskap i gymnasieskolan. Du kan läsa mer upplägget och bakgrunden till IT-granskningen på vår hemsida: <http://www.skolinspektionen.se/it> (Du har kanske redan varit inne på hemsidan.)

Hur som helst, under våren har det publicerats övergripande rapporter för tre av de ingående ämnesgranskningarna, NO, idrott och hälsa och religionskunskap. I dessa rapporter finns kortare avsnitt om hur IT-användningen ser ut i de granskade skolorna i respektive ämne. Du hittar de övergripande rapporterna via länkarna nedan.

<http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/NO-amnena-i-arskurs-13/>

<http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Genomforda-kvalitetsgranskningar/Idrott-och-halsa/>

<http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/Religionskunskap/>

Hör av dig om du har fler frågor, och lycka till med uppsatsen!

Vänliga hälsningar,

Linda Källman

Från: Ann Nordström [mailto:ann.k.nordstrom@gmail.com]

Skickat: den 14 maj 2012 15:46

Till: Linda Källman

Ämne: En fråga om er pågående granskning

Ann Nordström 15 maj

till Linda

Hej Linda,
Tack snälla för ditt svar!
Vänliga hälsningar,
Ann